

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

VEJ nr 10080 af 19/12/2018 (Historisk)

Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter

Ministerium: Erhvervsministeriet

Journalnummer: Erhvervsmin.,
Finanstilsynet

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 10137 af 12/12/2019

Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter

Indholdsfortegnelse

- 1) **Indledning**
- 2) **Metoder**

Risikoområder:

- 3) **Indtjening**
- 4) **Udlånsvækst**
- 5) **Kreditrisici**
- 6) **Markedsrisici**
- 7) **Likviditetsrisici**
- 8) **Operationelle risici**
- 9) **Gearing**
- 10) **Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter**

Særlige forhold:

- 11) **Særligt for IRB-institutter**
- 12) **Særlige forhold om følsomhedsanalyser**

Dokumentation:

- 13) **Dokumentationskrav for solvensbehovsopgørelsen**
- 14) **Dokumentationskrav for generelle oplysninger om instituttet**

Bilag 1: Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov - bonitetskategorier

Bilag 2: Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov - koncentrationsrisiko på brancher. jf. afsnit 5.3.2.

Bilag 3: Stress til opgørelse af renterisiko udenfor handelsbeholdningen

Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter

I. Indledning

Vejledningen bidrager med Finanstilsynets fortolkning på udvalgte punkter i bilag 1 til bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov for penge- realkredit- og skibsfinansieringsinstitutter (herefter kreditinstitutter eller institutter). Vejledningen tager udgangspunkt i Finanstilsynets hidtidige arbejde med vurdering af solvensbehovet. Hensigten er at skabe gennemsigtighed i

forhold til Finanstilsynets praksis og hidtidige fortolkninger af bilag 1 i bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov (herefter bilag 1). Herved bidrager vejledningen til klarere rammer for institutterne ved opgørelsen af tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov.

Vejledningen tager udgangspunkt i en 8+ tilgang. På kreditområdet svarer det til at anvende kreditreservationsmetoden ved gennemgang af eksponeringer på undersøgelser. En 8+ tilgang betyder, at der tages udgangspunkt i minimumskravet på 8 pct. af den samlede risikoeksponering (søjle 1) med tillæg for risici og forhold, som ikke fuldt ud afspejles i opgørelsen af den samlede risikoeksponering. Med andre ord antages almindelige risici at være dækket af 8 pct.-kravet, og der skal derfor tages stilling til, i hvilket omfang et institut har risici derudover, som nødvendiggør et tillæg i solvensbehovet (søjle 2).

Vejledningen opstiller benchmarks inden for de enkelte risikoområder for, hvornår Finanstilsynet som udgangspunkt vurderer, at søjle 1 ikke er tilstrækkeligt, og instituttet dermed bør afsætte tillæg i solvensbehovet. Endvidere er der opstillet metoder til beregning af tillæggets størrelse inden for de enkelte risiko-områder. Finanstilsynet benytter disse benchmark og metoder i 8+ tilgangen til opgørelse af kreditinstitutternes solvensbehov.

Kreditinstituttet kan i sin opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag vælge at anvende Finanstilsynets 8+ tilgang. Vælger instituttet at følge vejledningens tilgang, forventer Finanstilsynet, at instituttet som udgangspunkt følger vejledningens anvisninger med mindre, der er et særligt risikobillede for instituttet på området. Ud over Finanstilsynets praksis ved opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag følger en række anvisninger og forpligtelser i forhold til dokumentation, supplerende oplysninger, stresstest og følsomhedsberegninger mv., jf. nedenfor.

Det er hensigten med vejledningen, at pengeinstitutterne kan tage udgangspunkt i de opstillede kvantitative benchmarks og beregningsmetoder som i praksis anvendes af Finanstilsynet. Det er samtidig vigtigt, at det enkelte institut forholder sig til egne risici, erfaringer og data.

Uanset hvilken metode, der anvendes, skal opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag ske på et vel-dokumenteret grundlag, jf. punkt 30 i bilag 1. Afvigelser i forhold til vejledningens opstillede benchmarks og beregningsmetoder forventes at afstedkomme en fyldestgørende dokumentation af, at opgørelsen er sket på passende forsigtig vis, og at der derved er afsat tilstrækkelig kapital til de underliggende risici på samme måde som hvis vejledningen blev benyttet.

Vejledningens afsnit 2-10 henvender sig til alle pengeinstitutter (medmindre andet anføres), herunder også institutter, der er godkendt til at anvende en IRB-metode til opgørelse af kreditrisikoen. Afsnit 2-5 samt 8-10 dækker også realkreditinstitutter og skibsfinansieringsinstitutter. Afsnit 11 indeholder særlige forhold for IRB-institutter, herunder vejledning vedrørende stresstest-beregninger af forskellig art. Afsnit 12 indeholder krav til store kreditinstitutter om følsomhedsanalyser, herunder tillige en beskrivelse af de særlige risikoområder, som SDO og SDRO udstedende institutter skal iagttage.

God risikostyring skal følge §§ 70 og 71 i lov om finansiel virksomhed og bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. (ledelsesbekendtgørelsen), men en række risici kan ikke elimineres ved styring alene. Selv ved god risikostyring bør der ske tillæg i solvensbehovet, hvis der er risici, der ikke vurderes at være tilstrækkeligt dækkede af søjle 1. Hvis risikostyringen ydermere er svag, bør instituttet foretage yderligere tillæg i solvensbehovet knyttet hertil.

Det er et krav, at bestyrelse og direktion foretager en samlet vurdering af det internt opgjorte solvensbehov med henblik på at sikre, at der er afsat tilstrækkelig kapital til at afdække det pågældende instituts risici, jf. § 124 i lov om finansiel virksomhed. Heri indgår også en kvalitativ vurdering af beregnede risici, metodevalg, antagelser m.m., herunder stillingtagen til, hvorvidt opgørelsen virker fornuftig i forhold til kravet om en forsigtig og fremadrettet tilgang i opgørelsen af solvensbehovet.

2. Metoder

Vejledningen anviser en 8+-metode. 8+-metoden tager udgangspunkt i minimumskravet på 8 pct. af den samlede risikoeksponering (søjle 1-kravet). De normale risici antages at være dækket af 8 pct.-kravet, hvorefter der skal tages stilling til, hvorvidt instituttet har risici derudover, der nødvendiggør et tillæg i solvensbehovet (søjle 2-kravet). Derved vil over-normale risici samt andre risici, der ikke er omfattet af søjle 1, udløse tillæg til de 8 pct.

Af punkt 34 i bilag 1 fremgår det, at der i vid udstrækning er metodefrihed ved opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag, men metodefriheden rækker ikke videre end, at resultatet i form af solvensbehovet skal være retvisende og forsigtigt. Valget af metode skal afspejle instituttets interne processer, styringsredskaber samt kapitalplanlægning i øvrigt. Tilgængeligheden af relevante interne data skal indgå i overvejelserne om metodevalg.

Instituttet skal dokumentere at den anvendte metode er valid og korrekt afspejler instituttets risikoprofil. Kravene til denne dokumentation er større, hvis en ikke bredt anvendt metode anvendes til solvensbehovsopgørelsen, jf. punkt 30 i bilag 1. Instituttet er ansvarlig for udarbejdelsen af solvensbehovsopgørelsen og for at fastsætte et solvensbehov, der er afpasset instituttets risikoprofil og forretningsmæssige rammer, herunder også når metoder eller processer bliver understøttet af eksterne parter f.eks. en datacentral.

Instituttet skal anvende en forsigtig og fremadrettet tilgang i solvensbehovsopgørelsen, jf. punkt 16 i bilag 1. Instituttet skal lægge vægten på fremtidige forventninger og mindre på historiske erfaringer. Ifølge punkt 19 i bilag 1 skal instituttet se på nuværende og fremtidige risici som en del af solvensbehovsopgørelsen.

Instituttet kan tage udgangspunkt i det seneste regnskab (som prognose for det fremadrettede resultat) til opgørelse og følsomhedsanalyser af relevante risici. Instituttet kan tillige tage udgangspunkt i det kommende års bestyrelsesgodkendte budget, hvis dette er forsigtigt og robust opgjort.

Instituttet bør som led i en forsigtig opgørelse gennemføre følsomhedsanalyser, der viser, hvilken effekt ændringer i relevante parametre har på instituttets indtjening og kapitalposition.

En særlig stor forsigtighed inden for et risikoområde kan ikke begrunde manglende forsigtighed inden for andre risikoområder.

De følgende afsnit 3-10 opstiller benchmarks og beregningsmetoder inden for otte risikoområder, som det typisk er relevant for et institut at vurdere i forhold til solvensbehovet. Har instituttet risikoelementer ud- over vejledningens beskrevne risikoområder, bør instituttet også vurdere, om disse giver anledning til

et kapitaltillæg til instituttets tilstrækkelige kapitalgrundlag. Kreditinstituttet skal opgøre solvensbehovet i overensstemmelse med instituttets risikoprofil og de forhold instituttet driver sin forretning under, jf. punkt 18 i bilag 1. Instituttet forventes at tage hensyn til relevante risikoelementer beskrevet i bilag 1 til bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov.

3. Indtjening

Ifølge punkt 48 i bilag 1 vil instituttets evne til at opnå overskud indgå i vurderingen af solvensbehovet. Instituttet skal opgøre sin forventede indtjening forsigtigt og overveje om en lav indtjening giver anledning til et tillæg til solvensbehovet.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet ud fra basisindtjeningen i forhold til udlån og garantier før nedskrivninger og kursreguleringer. Dette mål er et udtryk for risikoen for, at basisindtjeningen som første buffer ikke kan dække tab på udlån og garantier.

Tabel 1: Benchmark for basisindtjening

Benchmark for basisindtjening (i pct. af udlån + garantier før nedskrivninger)	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Institutter i gruppe 1 med en basisindtjening (BI) mindre end 0,5 pct. af udlån og garantier bør afsætte ekstra kapital til at modstå kredittab fremadrettet. Institutter i gruppe 2-4 med en BI mindre end 1 pct. af udlån og garantier bør afsætte ekstra kapital til at modstå kredittab fremadrettet. Realkreditinstitutter med en BI mindre end 0,1 pct. af realkreditudlånet bør afsætte ekstra kapital til at modstå kredittab fremadrettet. BI er indtjening før nedskrivninger på udlån, kursreguleringer og resultat af kapitalinteresser - Sat i forhold til udlån og garantier. Bemærk, at udlån og garantier ved beregning af tillæg til indtjeningsrisiko skal opgøres før nedskrivninger.	Gruppe 1: For $BI < 0$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * 0,5/100$ For $0 < BI < 0,5$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * (0,5 - BI)/100$ For $BI > 0,5$: Intet tillæg Gruppe 2-4: For $BI < 0$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * 1/100$ For $0 < BI < 1$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * (1 - BI)/100$ For $BI > 1$: Intet tillæg Realkreditinstitutter: For $BI < 0$: $(\text{udlån}) * 0,1/100$ For $0 < BI < 0,1$: $(\text{udlån}) * (0,1 - BI)/100$ For $BI > 0,1$: Intet tillæg

	Eksempel pengeinstitutter: BI på 0,6 pct. af udlån og garantier. Udlån+garantier er 100 mio. kr. For et institut i gruppe 2-4 giver det et tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag på $100 * (0,4/100) = 0,4$ mio. kr. For et institut i gruppe 1 vil der ikke ske tillæg. Ved negativ BI kan tillægget for pengeinstitutter ikke overstige 0,5 henholdsvis 1 pct. af udlån og garantier
--	--

Anm. : Benchmark for penge- og realkreditinstitutter skal ses i lyset af gruppernes gennemsnitlige nedskrivninger/hensættelser i perioden 1986-2017 på henholdsvis 0,83 i gruppe 1 og 1,29 pct. i gruppe 2-4. Benchmark for realkreditinstitutter skal ses i lyset af gennemsnitlige nedskrivninger/hensættelser i perioden 1992-2017 på 0,12 pct.

Instituttet kan tage udgangspunkt i interne budgettal, hvis de pågældende tal er forsigtigt opgjort og godkendt af instituttets bestyrelse. Instituttet kan korrigere for ekstraordinære forhold.

Af punkt 49 i bilag 1 fremgår det, at instituttet skal også forholde sig til *volatiliteten* i den fremtidige indtjening. Høj volatilitet medfører en større budgetusikkerhed, hvorved førnævnte benchmark kan være utilstrækkelig forsigtigt, og som i øvrigt øger usikkerheden om instituttets kapitalplanlægning. Vurderingen heraf kan bl.a. inkludere analyser af de historiske udsving i indtjeningen og simple følsomhedsanalyser af budgettet på f.eks. nettorente- og gebyrindtægter, nedskrivninger mv. Hvis der er høj volatilitet i indtjeningen, skal der tages hensyn hertil ved opgørelsen af solvensbehovet.

4. Udlånsvækst

4.1 Definition

I bilag 1 til bekendtgørelse om risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov optræder både begrebet udlånsvækst og begrebet vækst. Udlånsvækst er særlig relevant i forhold til solvensbehovet.

Det er den forventede fremtidige udlånsvækst, der skal indgå i instituttets vurdering af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehovet, jf. punkt 51 i bilag 1. Det skyldes, at solvensbehovet skal afspejle fremtidige risici.

4.2 Indregning af forhold der skal tages i betragtning

Udlånsvækst medfører i sig selv et øget kapitalbehov i takt med, at udlånet kommer på bøgerne.

Ved en forøgelse af udlånet bør instituttet overveje, om der er en forøget risiko for, at der på et senere tidspunkt kan opstå tab som følge af væksten, jf. punkt 52 i bilag 1. Instituttet bør være særlig opmærksom, hvis væksten er fremkommet ved ændringer i kreditstandarde. En udlånsvækst kan også være

fremkommet ved tilføjelse af nye ressourcer (f.eks. nyansættelser, filialåbninger mv.). Instituttet bør her vurdere, om udlånsvæksten genererer tilstrækkelig forøget indtjening til at dække merudgifter eller eventuelle tab som følge af ændringer i udlånsporteføljen. Instituttet bør her inddrage, om vækst som følge af filialåbninger først på et senere tidspunkt generer tilstrækkelig indtjening til at dække omkostningerne ved udvidelsen, og om der bør afsættes et tillæg herfor.

En høj udlånsvækst er forbundet med en særlig høj risiko, jf. punkt 53 i bilag 1. Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt en samlet år-til-år udlånsvækst på 10 pct. og derover som udlånsvækst, der under alle omstændigheder kan påføre instituttet en over-normal kreditrisiko, og som der derfor bør afsættes yderligere kapital i solvensbehovet til at dække.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet til den fremadrettede udlåns-vækst ud fra forventningerne hertil og instituttets seneste hele års udlånsvækst som vist i følgende tabel.

Tabel 2: Benchmark for samlet udlånsvækst

Benchmark for samlet udlånsvækst (år-til-år i pct.)	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Forventet udlånsvækst for det kommende år større end 10 pct. Udlånsvækst opgøres eksklusive repo-forretninger.	$(8/100) * \text{udlån i kr. udover 10 pct.'s udlånsvækst} * \text{risikovægt (REA)}$ Kapitaltillæg er baseret på søjle 1 kravet på 8 pct. i institutter med forventet fremtidig vækst ud over benchmark. Eksempel: En forventet udlånsvækst udover 10 pct. på 100 mio. kr., og hvor den samlede udlånsvækst forventes at ske til kunder med en gennemsnitlig risikovægt på 75 pct., giver et tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag på $(8/100) * 100 * 0,75 = 6$ mio. kr. Den gennemsnitlige risikovægt på 75 pct. i ovenstående eksempel vil variere fra institut til institut. Instituttet skal i den anvendte risikovægt tage hensyn til udlånets underliggende risiko, f.eks. hvor der er tale om udlån til særligt risikofyldte brancher etc.

Anm. : Benchmark for udlånsvækst tager reference til Tilsynsdiamanten, der opererer med en grænseværdi på 20 pct. Benchmark for kapitaltillæg er derved placeret, for instituttet rammer diamantens grænseværdi.

Instituttet kan tage udgangspunkt i budgettal for kommende vækst, hvis disse er robuste, dokumenterede og godkendt af instituttets bestyrelse.

Tager instituttet udgangspunkt i det seneste hele års udlånsvækst, kan instituttet overveje at anvende et højere skøn for det kommende års udlånsvækst i solvensbehovsopgørelsen, hvis instituttet vurderer, at det kommende års udlånsvækst bliver højere end den aktuelle udlånsvækst.

Udover benchmarket på 10 pct. udlånsvækst samlet set, bør instituttet tage stilling til, om høj udlånsvækst i udvalgte segmenter afstedkommer behov for kapitaltillæg. Det kan i særlig grad være tilfældet, hvis der er tale om f.eks. nye/perifere segmenter, særlige brancher og/eller geografiske områder.

Instituttet bør overveje, om et kapitaltillæg kan undlades i solvensbehovet for den del af udlånsvæksten, der kan henføres til opkøb eller fusioner og hvor der samtidig sker en styrkelse af kapitalgrundlaget.

5. Kreditrisici

For et kreditinstitut vil det væsentligste element i solvensbehovet være kreditrisici. Finanstilsynet tager i sine vurderinger højde for forskellige former for kreditrisici. Det drejer sig først og fremmest om svagheder i udlånsbogen i form af kunder med finansielle problemer - men også om koncentrationer i udlånsbogen på bl.a. brancher og store eksponeringer. En stor koncentration mod enkelt kunder, grupper af kunder eller brancher kan øge risikoen for uventede tab i instituttets udlånsportefølje.

Bemærk, at der hvor instituttet kan korrigere kreditreservationerne for nedskrivninger, jf. f.eks. afsnit 5.1, kan instituttet kun foretage et fradrag i det omfang, nedskrivningerne reelt har reduceret den egentlige kernekapital. Har instituttet eksempelvis valgt at anvende overgangsordningen for IFRS 9¹⁾ ved kapitalopgørelsen, bør instituttet være opmærksom på, at en del af nedskrivningerne på en pågældende eksponering er tilbageført som et tillæg til kapitalgrundlaget. Den del af nedskrivningen på den pågældende eksponering som tillægges den egentlige kernekapital ved anvendelse af overgangsordningen, kan instituttet ikke fradrage i opgørelsen af solvensbehovstillægget.

5.1 Kreditrisiko for store kunder med finansielle problemer

For større eksponeringer med kunder med finansielle problemer bør der ske en vurdering af det forsigtigt skønnede tab på de enkelte eksponeringer, der udgør mindst 2 pct. af instituttets kapitalgrundlag.

Afgrænsningen af en eksponering er som udgangspunkt baseret på en sammenhørende kreditrisiko, jf. artikel 387-403 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber (herefter CRR). I konkrete tilfælde kan det dog være, at det alene er dele af en eksponering, der er svag. Hvor en sådan deleksponering ikke kan bringe den samlede eksponering i finansielle problemer, kan der alene solvensbehovsreserveres på den deleksponering, som er i finansielle problemer.

Af punkt 56 i bilag 1 skal kunder med finansielle problemer som minimum omfatte:

Bonitetskategori 1: Kunder med indikation på kreditforringelse. Det gælder uanset stadie

Bonitetskategori 2c: Kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden indikation på kreditforringelser

Uudnyttede bevilgede kreditter indregnes i eksponeringen.

Det forsigtigt skønnede tab (tab givet misligholdelse) udgør det "nettotab", som ud fra en forsigtig og fremadrettet vurdering risikeres, hvis eksponeringer med kunder med finansielle problemer skal afvikles på grund af misligholdelse.

Ved opgørelsen af det forsigtigt skønnede tab skal eventuelle sikkerheder behandles ud fra et forsigtighedsprincip. Dette indebærer, at sikkerheder opgøres til den værdi, der kan realiseres inden for en overskuelig periode med et fradrag. Pant i ejendomme er et typisk eksempel på anvendelse af sikkerhed. Ejendomme må ikke indgå med mere end deres nuværende markedsværdi. Er afkastprocenterne på ejendomsmarkedet lave set i et historisk perspektiv, bør der ske fradrag i markedsværdien. Til at vurdere om afkastprocenterne er lave, kan instituttet f.eks. se på, hvordan afkastprocenterne har udviklet sig over de seneste 10 år. Instituttet bør også være opmærksomt på, at der for den enkelte ejendom kan være fastsat en meget lav afkastprocent.

Den vurderede markedsværdi efter fradrag bør normalt reduceres med mindst 10 pct., der dækker realisationsomkostninger og generel usikkerhed om prisniveau. Realisationsomkostninger omfatter bl.a. mæglersalær, advokatombudsninger, forfaldne ejendomsskatter og afgifter samt eventuelle småreparationer, oprydning mv. De 10 pct. dækker ikke over f.eks. tomgang eller færdiggørelse af projekter. Disse indregnes i prisen på ejendommen. Hvis indtægterne fra ejendommen ikke kan dække de foranstående prioriteter, bør der endvidere fratrækkes det opgjorte underskud for mindst et halvt år.

Låntagers evt. tilbagebetalingsevne baseret på en forsigtigt opgjort dividende og indtjeningsforhold kan under helt særlige omstændigheder indgå, hvis dette kan sandsynliggøres på en passende forsigtig vis.

Hvis instituttets egne aktier udgør en betydelig del af debtors formue, bør instituttet udvise særlig forsigtighed i vurderingen af solvensbehov for den pågældende eksponering. Såfremt debtors tilbagebetalingsevne i udpræget grad er afhængig af værdien af instituttets egne aktier, bør værdien af disse sættes til nul ved udregning af det forsigtigt skønnede tab.

5.1.1 Eksempel

Et pengeinstitut har en erhvervseksponering (f.eks. produktionsvirksomhed) på 1 mio. kr., hvorpå der er nedskrevet 400.000 kr. Eksponeringen er sikret med pant i industriejendommen, lagre mv., som udgør 500.000 kr. ud fra en forsigtig vurdering. Fradraget på panterne til dækning af bl.a. realisationsomkostninger, herunder liggetid, opgøres til f.eks. 50.000 kr. Det forsigtigt skønnede tab udgør således 550.000 kr., hvoraf der så er nedskrevet 400.000 kr., som derfor fratrækkes det forsigtigt skønnede tab. Netto udgør kreditreservationen 150.000 kr.

Eksponering	1.000.000
-------------	-----------

Sikkerheder	-	500.000
Realisationsomkostninger mv.	+	50.000
Det forsigtigt skønnede tab		550.000
Nedskrivning	-	400.000
Netto kreditreservation		150.000

Det skal bemærkes, at nedskrivninger (jf. også eksemplet oven for) er baseret på regnskabsregler. I en solvensbehovsopgørelse bør anlægges mere forsigtige vurderinger på opgørelsen, herunder også på sikkerhedsværdier. Nettokreditreservationen på 150.000 kr. udtrykker forskellen mellem en forsigtig opgørelse og nedskrivningsreglernes opgørelse.

Den beregnede netto kreditreservation fratrækkes søjle 1-kravet på eksponeringen. Ved en risikovægt på f.eks. 75 pct. udgør søjle 1-kravet 8 pct. af eksponeringen fratrukket nedskrivninger og vægtet med 75 pct. svarende i eksemplet til $0,08 * (1.000.000 - 400.000) * 0,75 = 36.000$. Tillægget til kapitalbehovet som følge af den konkrete eksponering udgør herefter $150.000 - 36.000 = 114.000$ kr. Hvis tillægget efter fradrag af søjle 1-kravet er negativt, gives der ikke tillæg.

For mindre institutter anbefales det, at institutterne dokumenterer solvensbehovsopgørelsen med en komplet liste over instituttets store kunder med finansielle problemer med tilhørende solvensreservationsopgørelse efter den i eksemplet foreskrevne metode.

5.2 Øvrige kreditrisici

Instituttet bør vurdere, hvorvidt der er særlige kreditrisici i den øvrige kreditportefølje (under 2 pct. af kapitalgrundlaget), som ikke er tilstrækkeligt dækket af søjle 1-kravet. Hvis dette er tilfældet, bør instituttet afsætte kapital til dækning heraf.

Instituttet bør i vurderingen af behovet for at afsætte kapital til dækning af øvrige kreditrisici redegøre for særlige forhold i instituttets kreditprofil i den øvrige del af kreditporteføljen (under 2 pct. af kapitalgrundlaget). Det bør indgå, om instituttet på de enkelte områder og brancher har en normal bonitet, eller om der er en unormalt høj andel af svage eksponeringer eller eksponeringer med indikation på kreditforringelse i en branche. Hvis f.eks. mere end hver tredje af eksponeringerne i en væsentlig branche har karakteren 1 eller 2c, vil der være grundlag for at vurdere tabsrisikoen, og hvorvidt der bør afsættes et beløb til den tabsrisiko. Det kan indgå i overvejelsen, hvor meget der samlet set er afsat i søjle 1 til de mindre eksponeringer.

Instituttet bør endvidere lade den fremtidige udvikling indgå i vurderingen, herunder at en branche med gode eksponeringer kan vise sig at give tab fremadrettet, hvis instituttet forventer, at flere kunder kan få finansielle problemer fremadrettet. Hvor flere risici er til stede på en gang, bør instituttet forholde sig til disse i sammenhæng. Finanstilsynet forventer, at institutterne dokumenterer vurderingen i form af en risikogennemgang af de relevante dele af den øvrige kreditportefølje. Både beregningsmetoder og forudsætninger skal dokumenteres i videst mulig omfang, jf. punkt 31, litra f, i bilag 1. I nedenstående

er opstillet eksempler på, hvordan instituttet kan vurdere på sin kreditprofil i den øvrige del af kreditporteføljen.

Samtidig kan det være relevant at foretage følsomhedsanalyser på bagvedliggende sikkerhedsværdier, hvis instituttets sikkerheder er koncentreret på få typer af sikkerheder som f.eks. fast ejendom eller jord. Hvis sådanne følsomhedsanalyser viser betydelige risikokoncentrationer og tabsrisici, bør der afsættes kapital til dækning heraf.

Instituttet bør tillige tage højde for den risiko, der følger af, at kunder eller brancher er særligt udsat for rente- og/eller valutarisici (FX-udlån). Dette kan bl.a. vurderes ved hjælp af følsomhedsanalyser, jf. også afsnit 12.

Institutterne bør tage hensyn til den iboende kreditrisiko, som rentestigninger vil medføre i form af øgede rentetilskrivninger på variabelt forrentede lån og reducerede sikkerhedsværdier. Institutterne bør således tage højde for, at rentestigninger vil kunne medføre en forringet tilbagebetalingsevne hos kunderne, og at dette i særlig grad gør sig gældende hos kunder, der allerede har svaghedstegn.

Finanstilsynet forventer, at det i dokumentationen af solvensbehovet er beskrevet, hvorledes instituttet har taget højde for rente- og/eller valutarisici, herunder gennem stresstest af kunderne.

5.2.1 Eksempler

Et pengeinstitut har i sin kreditportefølje under 2 pct. af kapitalgrundlaget en høj andel af svage eksponeringer i en given branche. Instituttet vurderer (eventuelt gennem stikprøver), at der i gennemsnit på eksponeringer med finansielle problemer i branchen ved en forsigtig opgørelse af sikkerheder mv. er en tabsrisiko på 300 mio. kr. udover nedskrivningen, hvor der alene er et søjle 1-krav på 200 mio. kr. Tillægget til solvensbehovet udgør derved blanco fratrullet søjle 1-kravet: $300 - 200 = 100$ mio. kr.

Et andet pengeinstitut vurderer, at der er øget tabsrisiko i en branche pga. dårligere fremtidsudsigter. Instituttet beregner forventede og stressede tab som følge af udviklingen ved at korrigere bonitet og sikkerhedsværdier. Instituttet vurderer, at der selv efter en forøgelse af de gruppevisse nedskrivninger på 50 mio. kr. er en forøget tabsrisiko, der overstiger søjle 1-kravet. Instituttet reserverer denne risiko.

Et pengeinstitut er koncentreret på en branche, der anses som værende risikofyldt. Instituttets udlån og garantier til branchen udgør 25 pct. af det samlede udlån og garantier under 2 pct. af kapitalgrundlaget, hvilket er højere end sektorens gennemsnitlige eksponering mod branchen. Instituttet opgør den samlede blanco på kunder i branchen med finansielle problemer til 200 mio. kr. Instituttet tager et tillæg for den andel af kunder i branchen med finansielle problemer, som ligger ud over sektorens gennemsnitlige niveau på f.eks. 15 pct. Udgangspunktet for tillæggets størrelse er:

$$200 \text{ mio. kr.} * ((25-15)/25) = 80 \text{ mio. kr.}$$

Herfra kan fratrækkes en skønsmæssig vurdering af søjle 1-kravet (på de 10 procent) samt de til branchen tilhørende søjle 2-tillæg, der følger af beregningen af HHI-indekset, jf. 5.3.2. Hvis tillægget efter fradrag af søjle 1-kravet er negativt, gives der ikke tillæg.

5.3 Kreditrisikokonzentration

Kreditrisikokonzentration opstår som følge af ujævn fordeling af udlånseksponeringer. Der eksisterer flere former for sådanne koncentrationsrisici, jf. punkt. 63 i bilag 1, som geografisk koncentration, koncentration på store eksponeringer, koncentration på erhvervsudlån, koncentration på brancher og koncentration på sikkerheder. Instituttet skal ved brug af følsomhedsanalyser tage højde for sådanne relevante koncentrationsrisici i sin opgørelse af solvensbehovet, jf. punkt 62 i bilag 1.

Det forventes, at alle institutter som minimum forholder sig til koncentration på brancher samt koncentration på individuelle eksponeringer, men andre typer af koncentrationsrisiko kan også være af stor betydning for det enkelte institut. Det centrale ved koncentrationsrisiko er, at selvom det forventede tab er uændret som følge af koncentration, så øger koncentrationsrisiko sandsynligheden for store uventede tab²⁾.

5.3.1 Koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer (single name concentration)

Ved vurdering af koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer skal instituttet forholde sig til, hvor ujævn fordelingen af eksponeringsstørrelser i dets udlånsportefølje er, uagtet om boniteten er god, jf. punkt 63, litra a i bilag 1. Det er erfaringen fra institutter, der har fået problemer, at de ofte har haft et væsentligt omfang af relativt store eksponeringer. Når et lille antal eksponeringer udgør en forholdsvis stor andel af den samlede eksponeringsmasse, vil effekten af, at nogle af de største eksponeringer bliver nødlidende, have stor betydning for instituttets økonomiske sundhed. Det er denne risiko, der skal afsættes tilstrækkelig kapital til at dække. Institutter med relativt få eksponeringer er derfor også omfattet af koncentration på individuelle eksponeringer, uagtet en ellers jævn fordeling af eksponeringsstørrelser.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet til koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer ved følgende formel.

Tillæg i tilstrækkelig kapitalgrundlag/solvensbehov:

$$\left(\sqrt{A_{20} - 4\% / 125} \right) \cdot REA \cdot (1 - SR_{20})$$

hvis $A_{20} > 4$ pct. ellers 0

A_{20} er andelen af de 20 største eksponeringer i procent af den samlede eksponeringsmasse. REA er her den samlede risikoeksponering for kreditrisiko eksklusive kreditinstitutter. SR_{20} er andelen af eksponeringsmassen for de 20 største eksponeringer, der er solvensreserveret³⁾. SR_{20} beregnes ift. den samlede eksponeringsmasse efter nedskrivninger for de 20 største eksponeringer.

SR_{20} *Solvensreservation i søjle 2 på de 20 største eksponeringer* $, SR_{20} \in [0; 1]$

=

Samlet eksponeringsmasse for de 20 største eksponeringer efter nedskrivninger

En eksponering er den samlede kreditfacilitet inklusive utrukne faciliteter efter nedskrivninger, men uden hensyntagen til sikkerheder. Repoforretninger indgår ikke. Eksponeringer med centralbanker, kreditinstitutter, Indskydergarantifonden, ECAI AAA ratede stater herunder den danske stat, kommuner etc., samt koncerninterne eksponeringer medtages ikke i A_{20} .

De angivne tillæg skal betragtes som benchmark for instituttets egen vurdering af koncentrationsrisiko. Afvigelser i forhold til disse benchmark kræver fyldestgørende dokumentation af, at opgørelsen er sket på passende forsigtig vis.

Det bemærkes, at koncentrationsrisikoen på individuelle eksponeringer skal adskilles fra vurderingen af, om instituttet lovligt kan opretholde sin største eksponering, jf. punkt 46 og 47 i bilag 1.

5.3.2 Koncentrationsrisiko på brancher (sector concentration risk)

Ved vurdering af koncentrationsrisiko på brancher skal pengeinstituttet forholde sig til, hvor ujævnt fordelt instituttets udlånsportefølje er på brancher. Dette uagtet, at eksponeringerne måtte have en god bonitet. Det er erfaringen fra institutter, der har fået problemer, at de ofte har haft et væsentligt omfang af eksponeringer inden for relativt få brancher.

Når et instituts eksponeringer er fordelt på et relativt lille antal brancher, vil effekten af en økonomisk tilbagegang i en eller flere af disse brancher have stor betydning for instituttets økonomiske sundhed. Det er denne risiko, der skal afsættes tilstrækkelig kapital til at dække. Fokus er det uventede tab. Jo mere koncentreret et institut er på enkelte brancher, jo større vil udsvinget i nedskrivningerne potentielt være. Pointen er derfor ikke, hvorvidt der er tale om eksponeringer mod gode eller dårlige brancher på et aktuelt tidspunkt, men snarere den potentielle volatilitet i fremtidige nedskrivningsprocenter.

Det bemærkes, at realkreditinstitutterne har en helt særlig profil, der kan henføres til institutternes kerneforretning. Realkreditinstitutterne bør dog overveje i hvilket omfang, der er en koncentrationsrisiko, som bør adresseres og afsættes kapital til. IRB institutter kan se bort fra den nedenfor anviste metode.

5.3.3. Eksempel

I 2010 var sektorens højeste nedskrivningsprocent på branchen 'bygge og anlæg'. Blandt sektorens laveste nedskrivningsprocenter var branchen 'information og kommunikation'. En erhvervsportefølje koncentreret mod 'information og kommunikation' ville således med stor sandsynlighed have lavere nedskrivningsprocent end en portefølje koncentreret mod 'bygge og anlæg'. Ved en IT-boble, som den i starten af 2000'erne, kan det modsatte gøre sig gældende. I begge tilfælde kunne risikoen have været imødegået ved en mere diversificeret portefølje, hvorved man opnår lavere volatilitet i nedskrivningsprocenterne.

Til at måle graden af koncentration på brancher anvender Finanstilsynet Herfindahl Hirschman-indekset (HHI) opgjort før nedskrivninger. Den maksimalt koncentrerede portefølje, der ikke giver anledning til tillæg, har et HHI på 0,2. Dette svarer til, at andelen af eksponeringer på hver branche maksimalt er 20 pct.

Ved beregning af et tillæg, vil tillæggets størrelse afhænge af, hvor langt HHI ligger over 0,2.

Tillægget justeres for andelen af de totale erhvervseksponeringer, der er solvensreserveret, hvor SR_{erhverv} er andelen af de totale erhvervseksponeringer, der er solvensreserveret (i søjle 2), sat i forhold til den samlede masse for erhvervseksponeringer før nedskrivninger.

$$SR_{\text{erhverv}} = \frac{\text{Solvensreservation i søjle 2 på erhvervseksponeringer}}{\text{Samlet erhvervseksponering før nedskrivninger}}, SR_{\text{erhverv}} \in [0; 1]$$

REA_{erhverv} er den samlede risikoeksponering for erhverv.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet for koncentrationsrisiko på brancher som vist i nedenstående tabel:

Tabel 3: Benchmark for koncentrationsrisiko på brancher

HHI - Herfindahl Hirschman-indeks	Tillæg i tilstrækkeligt kapitalgrundlag / solvensbehov
$HHI \leq 20$ pct.	0
$HHI > 20$ pct.	$\sqrt{\frac{HHI - 0,2}{275}} * REA_{\text{erhverv}} * (1 - SR_{\text{erhverv}})$

Anm. : Kun for eksponeringer relateret til erhverv (definition af HHI i bilag 2). HHI opgøres før nedskrivninger. Ved udmåling af kapitaltillægget kan der korrigeres for nedskrivninger på brancher med høj koncentration.

Tabellens opstillede niveau skal betragtes som benchmark for instituttets egen vurdering af koncentrationsrisiko. Afvigelser i forhold til benchmark kræver fyldestgørende dokumentation af, at opgørelsen er sket på passende forsigtig vis.

Instituttet bør som minimum opdele brancherne som anvist i bilag 2, dog kan instituttet tage udgangspunkt i andre branchefordelinger (f.eks. GICS), såfremt instituttet kan dokumentere, at det giver et mere retvisende billede af instituttets koncentrationsrisiko end branchefordeling efter DB07-standarden.

6. Markedsrisici

6.1 Definition

Markedsrisiko defineres som risikoen for, at værdien af en portefølje af finansielle instrumenter forringes som følge af kurs- og prisændringer på de finansielle markeder. Risiciene forekommer både på aktiv- og passivside af balancen samt ved afledte finansielle instrumenter (derivater), hvor det kun er derivatets positive eller negative markedsværdi, som forekommer på balancen.

Instituttet skal vurdere markedsrisikoen med henblik på specielt rente-, valuta- samt aktierisici, jf. punkt 66 i bilag 1. Risici ved utilstrækkelig kontrol og styring af markedsrisici skal opgøres under operationelle risici.

Institutter der anvender godkendte VaR-modeller til at beregne kapitalkravet under søjle 1, forventes ikke at følge de anviste metoder nedenfor for de områder, som er dækket af VaR-modellen.

Institutter der anvender ikke-godkendte VaR-modeller til at opgøre søjle 2, skal forholde sig til de kvantitative krav, der gælder for institutter, som har godkendte VaR-modeller i søjle 1, og vurdere, hvorvidt disse er relevante for deres VaR-opgørelse⁴). Hvis institutterne vurderer, at kravene ikke er relevante for deres opgørelse, bør en redegørelse herfor fremgå af instituttets ICAAP.

Hvad angår renterisiko uden for handelsbeholdningen, bør institutter med godkendte VaR-modeller forholde sig til de anviste metoder nedenfor.

Øvrige institutter forventes at anvende metoderne, som angivet i vejledningen nedenfor.

6.2 Forhold der skal tages i betragtning

Instituttet bør foretage en samlet vurdering af, hvorvidt alle markedsrisici er tilstrækkeligt dækket af søjle 1, og hvor meget kapital, der i givet fald skal afsættes i solvensbehovet. Instituttet bør også forholde sig til, at flere tab på markedsrisici kan opstå samtidigt, f.eks. kan risici forstærke hinanden, hvilket specielt observeres i lavkonjunkturer, hvor korrelationer typisk stiger på tværs af risici.

Finanstilsynet tager afsæt i nedenstående benchmark for, hvornår generel renterisiko i handelsbeholdningen og valutarisiko ikke er tilstrækkelig dækket af søjle 1. Metoden foreskriver også, hvordan Finanstilsynet fastsætter tillæg i solvensbehovet.

Generel renterisiko uden for handelsbeholdningen og kreditspændrisiko i handelsbeholdning er ikke omfattet af søjle 1. Finanstilsynet tager afsæt i de nedenstående benchmark for, hvad der udgør en tilstrækkelig afdækning i søjle 2. For så vidt angår aktierisiko tager Finanstilsynet udgangspunkt i instituttets egen analyse af behovet for at tage et søjle 2 tillæg til dækning af aktierisiko.

Det er Finanstilsynets forventning, at instituttet derudover tager stilling til i hvilket omfang, der skal afsættes tillæg i solvensbehovet til at dække koncentration af markedsrisici. Ved koncentration forstås f.eks. positioner inden for en sektor, et land, et marked eller en risikokoncentration på et lavt antal instrumenter. Sidstnævnte kan f.eks. være en handelsbeholdning af værdipapirer på mindre end 10 forskellige udstedere af aktier, obligationer eller valutapositioner i mindre end 5 forskellige valutaer.

Herudover skal pengeinstitutter med en obligationsbeholdning uden for handelsbeholdningen, hvor værdien opgøres til amortiseret kostpris, sikre at dette ikke udgør en kapitalmæssig risiko. Er der en væsentlig negativ forskel i den opgjorte værdi af positioner og positionernes markeds- eller modelværdi, vurderes der at være en kapitalmæssig risiko, som skal reserveres i søjle 2.

Tager instituttet udgangspunkt i en anden metode end den der fremgår af vejledningen, skal instituttet godtgøre validiteten af den anvendte metode og dokumentere, at den korrekt afspejler instituttets risiko-profil. Instituttet skal fyldestgørende dokumentere, at den anvendte metode giver et retvisende billede, og at opgørelsen i øvrigt er sket på passende forsigtig vis. Kravene til dokumentationen er større, såfremt instituttet anvender en ikke bredt anvendt metode til opgørelse af markedsrisici.

6.3 Generel renterisiko

Generel renterisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i markedsrenter. Opgørelsen af renterisiko er baseret på opgørelser af varighed og den modificerede varighed ved instituttets positioner, som er mål for rentefølsomheden. Positioners renterisiko vil være positiv, hvis positioner giver et tab ved en rentestigning og en gevinst ved et rentefald. Tilsvarende vil positioners renterisiko være negativ, hvis de giver en gevinst ved en rentestigning og et tab ved et rentefald. I beregningen af renterisikoen forudsættes en stigning i den effektive rente på 1 procentpoint i alle løbetider eller en stigning på 1 procentpoint i alle nul kuponrenter.

Opgørelsen af eventuelle søjle 2-tillæg for generel renterisiko skal foretages særskilt indenfor og udenfor handelsbeholdningen.

Udgangspunktet for opgørelsen af kapitaltillægget er, at der ikke kan ske netting mellem positioner indenfor og udenfor handelsbeholdningen. Det er dog fortsat muligt at nette den generelle renterisiko for de positioner, der ligger indenfor handelsbeholdningen, såfremt det sker for positioner i det samme varighedsbånd. Tilsvarende kan renterisiko for positioner, der ligger udenfor handelsbeholdningen, nettes efter samme princip.

Instituttet kan basere opgørelsen på de samme 13 til 15 varighedsbånd, der anvendes for bankens regnskabsindberetning til Finanstilsynet⁵⁾. Finanstilsynet forventer dog, at pengeinstitutter på længere sigt overgår til de 19 varighedsbånd, der fremgår af bilag 3 samt i EBA's retningslinjer for styring af renterisiko som følge af aktiviteter udenfor handelsbeholdningen. Instituttet bør anvende andre og flere varighedszoner, såfremt disse er mere relevante for instituttets rentestruktur på opgørelsestidspunktet.

Instituttet bør også forholde sig til rentestrukturrisiko. Opgørelsen af rentestrukturrisiko udenfor handelsbeholdningen bør ske i overensstemmelse med EBA's retningslinjer for styring af renterisiko som følge af aktiviteter udenfor handelsbeholdningen⁶⁾. Instituttet kan anvende de samme stressscenarier indenfor handelsbeholdningen samt stressscenarier, hvor de korte renter enten stiger eller falder. Instituttet skal

særligt forholde sig til rentestrukturændringer i form af et rentevip. Ved et rentevip forstås, at de korte renter forskydes i en retning, mens de lange renter forskydes i den modsatte retning.

Ved opgørelsen af renterisici skal instituttet ikke tage udgangspunkt i de aktuelle positioner, men kan tage udgangspunkt i instituttets maksimale rammeudnyttelse de seneste 12 måneder. Dette forudsætter dog, at instituttet kan redegøre for, at det er realistisk, at instituttet kan holde sig indenfor dette niveau fremadrettet, hvorfor de af bestyrelsen fastsatte rammer er højere, og hvorfor disse højere rammer ikke forudsættes anvendt. Alternativt skal instituttet tage udgangspunkt i, at instituttet påtager sig de maksimale risici inden for de grænser, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage markedsrisici, jf. § 70 i lov om finansiel virksomhed.

Vurderer instituttet, at en høj udnyttelse har været midlertidig forårsaget af ekstraordinære forhold, og ikke spekulativ, så kan instituttet vælge, at se bort fra denne udnyttelse. Hvis instituttet ændrer rammerne, bør det tage udgangspunkt i, hvor meget rammerne forventes at blive udnyttet med.

Instituttet skal desuden være opmærksom på, at hvis der sker ændringer i dets risikoprofil, skal det give anledning til en fornyet vurdering af, om størrelsen af tillæggene til renterisikoen fortsat er retvisende.

6.3.1 Generelle renterisiko i handelsbeholdningen

I tabellen nedenfor fremgår et benchmark for renterisiko indenfor handelsbeholdningen til identifikation af pengeinstitutter med overnormal renterisiko, og hvor Finanstilsynet vurderer, at der er behov for, at institutterne foretager en yderligere reservation i søjle 2.

Tabel 4: Benchmark for renterisiko i handelsbeholdningen

Benchmark for renterisiko indenfor handelsbeholdningen (i pct. af kernekapital)	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Renterisiko indenfor handelsbeholdningen ved et stød på 1 procentpoint og opgjort i procent af kernekapital	$(\text{Renterisiko i pct.} - 4 \text{ pct.}) * \text{kernekapital} * 2$ Kapitaltillæg er derved baseret på et rentestød på 200 basispunkter for renterisiko udover det anvisede benchmark. Eksempel: Renterisikoen er 10 pct. og kernekapitalen er 150 mio. kr. Det giver et tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag på $((10-4) / 100) * 150 * 2 = 18 \text{ mio. kr.}$

Anm. : Instituttet kan tage udgangspunkt i standardmetoderne, der er grundlaget for indberetningerne⁷⁾ til Finanstilsynet. Gruppe 4-institutter skal ikke foretage denne indberetning til Finanstilsynet, men skal forholde sig til beregningen ved solvensbehovsopgørelsen.

Instituttet bør udover ovenstående parallelforskydning også opgøre sin eksponering overfor rentestrukturrisiko ved rentevip og rentestød i den korte ende af rentekurven, som beskrevet i tabel 5.

6.3.2 Renterisiko udenfor handelsbeholdningen

Renterisiko udenfor handelsbeholdningen er ikke omfattet af søjle 1, og den kapitalmæssige håndtering af renterisiko udenfor handelsbeholdningen sker derfor udelukkende i søjle 2⁸⁾. Den fulde afdækning af risikoen skal derfor ske i søjle 2. Der skal ske belysning af både renterisiko ved parallelle renteskift og rentestrukturrisiko udenfor handelsbeholdningen. Det forventes, at større institutter implementerer afsnit 6.3.2 og 6.4.2 per medio 2019, imens øvrige institutter forventes, at implementere afsnit 6.3.2 og 6.4.2 per ultimo 2019. Indtil da kan institutterne anvende et 200 bp parallelskift til opgørelse af kapitalbehovet for renterisiko udenfor handelsbeholdningen.

De præcise stressscenarier som instituttet bør anvende (for eksponering i kroner) i de forskellige varighedsbånd, er beskrevet nærmere i bilag 3.

Instituttet bør afsætte kapital svarende til det største af tabene i de seks forskellige scenarier, der er beskrevet i tabel 5 og bilag 3.

Tabel 5: Benchmark for renterisiko udenfor handelsbeholdningen

Benchmark for renterisiko udenfor handelsbeholdningen	Stress scenarier til brug for udmåling af tillæg (DKK)
Parallelforskydning op	Rentestigning på minimum 200 basispunkter
Parallelforskydning ned	Rentefald på minimum 200 basispunkter
Korte renter stiger	De korte renter stiger med 250 basispunkter
Korte renter falder	De korte renter falder med 250 basispunkter
Rentevip - korte renter stiger	De korte renter stiger med 200 basispunkter, mens de lange falder med 90 basispunkter
Rentevip - lange renter stiger	De korte renter falder med 162,5 basispunkter, mens de lange stiger med 135 basispunkter
Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)	Det største beregnede tab af ovenstående stressscenarier

Anm. : I stressscenarierne skal instituttet anvende et løbetidsspecifikt gulv for stresset af renterne. Gulvet starter på -100 bps. og stiger lineært med 5 bps. pr. år frem til 0 pct. for løbetider på 20 år eller derover⁹⁾.

I beregningen af stressscenarierne kan instituttet tage udgangspunkt i metoderne, der er grundlaget for indberetningerne til Finanstilsynet¹⁰⁾. Instituttet bør være opmærksom på, at ikke alle undtagelser i indberetningsvejledningen er lige hensigtsmæssige i opgørelsen af solvensbehovet. F.eks. bør instituttet inkludere hybrid kernekapital i opgørelsen. Institutterne skal derudover forholde sig til beholdninger opgjort til fair value og amortiseret kostpris separat.

For hvert stressscenario opgøres tab eller gevinst i hver af instituttets væsentlige valutaer separat. Såfremt en valuta udgør 5 pct. eller mere af beholdningen vurderes den at være væsentlig. Institutet skal aldrig opgøre mere end 10 pct. af deres beholdningen som værende i uvæsentlige valutaer. Resultatet af scenariet opgør instituttet som summen af tab og gevinster, hvor eventuelle gevinster fra valutaer vægtes med 50 pct.

Dog kan der ved udmåling af solvensbehovet tages højde for, at der er en højere samvariation imellem EUR og DKK renter. Institutterne kan anvende en samvariation imellem EUR og DKK på 80 pct. i opgørelsen af solvensbehovet. Institutet skal dog samtidig opgøre standardberegningen beskrevet ovenfor.

Ved opgørelse af varigheder kan institutterne tage udgangspunkt i den kontraktuelle løbetid for positioner. Varigheden for egenkapital antages at være 0.

Institutter der anvender modellering til opgørelse af renterisikoen udenfor handelsbeholdningen, eksempelvis på positioner uden kontraktuel løbetid, forventes at tage højde for EBA's retningslinjer for styring af renterisiko som følge af aktiviteter udenfor handelsbeholdningen¹¹⁾. Institutterne skal forholde sig til den betydelige usikkerhed omkring modelleringen og antagelserne, særligt hvor modelleringen indeholder adfærdselementer. Usikkerheden skal være tilstrækkeligt afspejlet i udmålingen af solvensbehovet, som dermed forventes at være større end det største af de seks beregnede tab i scenarierne i afsnit 6.3.2.

I udmålingen af solvensbehovet, samt i dokumentationen af modelantagelserne, skal instituttet desuden forholde sig til validiteten af det historiske data, der anvendes. Hvis der er risiko for, at den anvendte dataperiode ikke er repræsentativ for fremtiden, eksempelvis hvis data udelukkende er fra en opsparings- eller nedsparingsperiode, eller såfremt der er risiko for større skift i adfærden, skal banken være særligt forsigtig ved opgørelsen af renterisikoen udenfor handelsbeholdningen. Institutet bør i relation hertil foretage en opgørelse af renterisikoen uden modellering, og under hensyntagen til forsigtighed overveje, om denne opgørelse giver anledning til at øge reservationen.

6.3.3 Renterisiko på nettorenteindtjeningen (NII)

En ren nutidsværditilgang til opgørelse af renterisikoen udenfor handelsbeholdningen er ikke tilstrækkelig, da ændringer i renteniveauet kan påvirke instituttets indtjening. Institutet bør derfor vurdere den relative betydning af nettorenteindtjeningen for instituttets samlede indtjening, og hvor følsom denne er over for ændringer i renteniveauet. Betydningen kan afhænge af tidshorisonten, og institutter bør derfor beskrive NII-følsomheden ved flere tidshorisonter, eksempelvis 1 til 3 år.

Mindre og mellemstore institutter bør som minimum vurdere ændringen i NII, i de ovenstående beskrevne parallelskiftscenarier, under antagelsen om en konstant balance. I denne opgørelse kan renten på indskud og udlån uden kontraktuelt udløb antages at følge renten, svarende til at disse positioner ikke har renterisiko.

Større pengeinstitutter forventes, at kunne opgøre renterisiko på indtjeningen fra medio 2019. Øvrige institutter forventes at kunne opgøre dette per ultimo 2019.

6.4 Kreditspændrisiko

Kreditspændet angiver forskellen i afkast mellem forskellige obligationstyper med samme udsteder og samme løbetid, eller mellem obligationer udstedt af forskellige udstedere, men af samme type og med samme løbetid. Kreditspændet angiver dermed eksempelvis merrenten på obligationsudstedere med forskellig kreditværdighed eller på en efterstillet obligation. Kreditspændet følger primært af udstederens kreditværdighed, men kan også være et udtryk for forskelle i obligationens likviditet eller senioritet. Kreditspændet vil således være højere for udstedere med lavere kreditværdighed, for efterstillede obligationer og for illikvide obligationsserier.

Kreditspændrisikoen er dermed risikoen for, at kreditspændene på udstederne i obligationsbeholdningen ændrer sig ugunstigt for pengeinstituttet. Tab kan eksempelvis opstå som følge af at kreditrisikoen (kreditspændet) på realkreditobligationer i forhold til statsobligationer ændres. Kreditspændrisikoen er særlig relevant for institutter med betydelige realkredit- og kreditobligationsbeholdninger, hvilket vil være tilfældet for langt de fleste danske pengeinstitutter.

Risikoen er også relevant for obligationer, hvor den generelle risiko er afdækket, og obligationer med begrænset renterisiko (eksempelvis floaters).

Opgørelsen af kreditspændrisikoen i søjle 2 kan tage udgangspunkt i de rammer, som instituttet anvender i den daglige styring af risikoen.

6.4.1 Kreditspændrisiko indenfor handelsbeholdningen

Den specifikke renterisiko i søjle 1 beregnes udelukkende for konkursrisiko. Kreditspændrisikoen er derfor ikke afdækket i søjle 1. Som led i vurderingen af solvensbehovet bør instituttet forholde sig til kreditspændrisikoen på obligationsbeholdningen og på derivater, hvor det underliggende aktiv har kreditspændrisiko. Instituttet bør som udgangspunkt forholde sig til statsobligationer, realkreditobligationer, finansielle kreditobligationer og øvrige kreditobligationer separat. Såfremt omfanget af en eller flere af disse obligationstyper er meget begrænset, kan instituttet vælge at se bort fra disse. Instituttet bør redegøre for, at risikoen på positioner, der ikke medtages i opgørelsen af solvensbehovet, er begrænset.

Instituttet bør basere opgørelsen af et tillæg på et beregnet tab på baggrund af kreditspændudvidelser, der forsigtigt afspejler den historiske udvikling i kreditspændene. Der bør tages højde for, at korte positioner ikke nødvendigvis vil afspejle samme bevægelse som den øvrige beholdning, og der bør derfor ikke i udgangspunktet nettes for en eventuel gevinst i stressscenariet for korte positioner, med mindre de lange og de korte positioner vedrører samme modparter.

For institutter med en normal sammensætning i obligationsbeholdningen anses følgende kreditspændudvidelser som tilstrækkeligt forsigtige. Kreditspændudvidelserne er baseret på stats- og realkreditobligationer med højeste rating (Moody's: Aaa) samt kreditobligationer med investment grade rating. For obligationer der ikke er omfattet af nedenstående benchmark, skal institutterne konkret vurdere, hvilken kategori der resulterer i et tilstrækkeligt konservativt stress for den pågældende obligationstype. Såfremt ingen af nedenstående stress er tilstrækkelige, skal instituttet anvende et højere stress.

Tabel 6: Kreditspændsudvidelser

Kreditspændsudvidelser baseret på stats- og realkreditobl. med højeste rating	
Obligationstype	Kreditspændudvidelse
Statsobligationer	25 bp
Realkreditobligationer	50 bp
Kreditobligationer	100 bp
Finansobligationer	100 bp

Anvender instituttet andre kreditspændudvidelser eller har en overnormal kreditspændrisiko og derfor ikke kan anvende de ovenfor anviste spændudvidelser, bør instituttet redegøre for og dokumentere, at den anvendte kreditspændudvidelse er tilstrækkeligt ved inddragelse af porteføljens løbetider og kreditrating.

6.4.2 Kreditspændrisiko udenfor handelsbeholdningen

Kreditspændrisiko udenfor handelsbeholdningen er risiko forårsaget af ændringer til markedsopfattelsen af prisen på kreditrisiko, likviditetspræmier og potentielle andre komponenter af instrumenter med kreditrisiko, inklusiv fluktuationer i prisen på kreditrisiko, likviditetspræmier og andre potentielle komponenter, som ikke kan forklares af renterisiko udenfor handelsbeholdningen eller af forventet konkursrisiko¹²⁾.

Den primære kilde til kreditspændrisiko udenfor handelsbeholdningen er fluktuationer i prisen på kreditrisiko, dvs. svarende til kreditspændet på obligationer.

Institutterne bør overvåge og vurdere deres eksponering over for kreditspændrisiko udenfor handelsbeholdningen. Pengeinstitutter med en beholdning af obligationer udenfor handelsbeholdningen bør forholde sig til kreditspændrisikoen på denne del af beholdningen. Institutterne skal forholde sig til beholdninger opgjort til amortiseret kostværdi og fair value separat.

Større pengeinstitutter bør arbejde på at udvikle overvågning af kreditspændrisiko udenfor handelsbeholdningen til at omfatte alle væsentlige produkter, der er udsat for kreditspændrisiko udenfor handelsbeholdningen.

6.5 Aktierisiko

Instituttets kapitalgrundlag skal være tilstrækkeligt til at dække usandsynlige, men ikke helt utænkelige bevægelser på de aktiemarkeder, hvor instituttet er eksponeret.

Institutter med en aktieeksponering i handelsbeholdningen¹³⁾ på over 5 pct. af kernekapitalen bør derfor analysere instituttets aktierisikoeksponering og -koncentrationer i handelsbeholdningen samt foretage følsomhedsberegninger, som viser, hvad henholdsvis et lille, mellem og stort aktiestress betyder for instituttets kapitalgrundlag. Stressniveauerne bør fastsættes under hensyntagen til bevægelserne på de aktiemarkeder, hvor instituttet er eksponeret¹⁴⁾.

Analysen bør vise, om instituttet i handelsbeholdningen har aktieeksponeringer og koncentrationer i enkeltaktier eller i bestemte brancher og/eller geografiske områder, som kræver et søjle 2 tillæg. Viser analysen, at instituttets tabsrisiko i usandsynlige, men ikke helt utænkelige stress scenarier, ikke er dækket af søjle 1 kravet, bør instituttet afsætte et søjle 2 tillæg til dækning af instituttets særlige aktierisici i handelsbeholdningen.

Analysen bør ikke tage udgangspunkt i de aktuelle positioner, men bør tage udgangspunkt i, at instituttet påtager sig de maksimale risici inden for de grænser, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage markedsrisici, jf. § 70 i lov om finansiell virksomhed.

Analysen og de anvendte aktiestress skal dokumenteres i ICAAP'en, og det bør fremgå, hvordan instituttet er kommet frem til størrelsen af det fastsatte søjle 2 tillæg til dækning af instituttets særlige aktierisici i handelsbeholdningen. Dokumentationen kan være en del af dokumentationen af instituttets risikoprofil på markedsrisikoområdet, jf. afsnit 6.7.

6.6 Valutarisiko

Ved opgørelsen af valutarisiko bør instituttet ikke tage udgangspunkt i de aktuelle positioner, men tage udgangspunkt i at instituttet påtager sig de maksimale risici inden for de grænser, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage markedsrisici, jf. § 70 i lov om finansiell virksomhed.

Tabel 7: Benchmark for valutarisiko

Benchmark for valutarisiko	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Valutaposition, jf. valutaindikator 1, i procent af kernekapital større end 10 pct.	(Valutaindikator 1 i pct. - 10 pct.) * kernekapital * 30 pct.
Valutarisiko, jf. valutaindikator 2, større end 0,12 pct. af kernekapital	(Valutaindikator 2 i pct. - 0,12 pct.) * kernekapital * 30 pct.

Anm: Instituttet skal forholde sig til valutaindikator 2 ved solvensbehovsopgørelsen uagtet niveauet af valutaindikator 1.

Der kan ved opgørelsen af tillæg på basis af valutaindikator 1 korrigeres for den lavere volatilitet i europositioner.

Med hensyn til modpartsrisiko på derivater bør institutter med risikoen koncentreret på få modparter vurdere, hvorvidt dette er tilstrækkeligt dækket af søjle 1. Instituttet bør her være opmærksom på, at en given ændring i en underliggende værdi (f.eks. renten) kan ændre modpartsrisikoen på en række modparter samtidig. Hvis det ikke vurderes at være tilstrækkeligt dækket, bør der afsættes yderligere kapital hertil.

6.7 Risikoprofilen på markedsrisikoområdet

Det er endvidere forventningen, at instituttets solvensbehovsdokumentation (ICAAP) indeholder en stillingtagen til, om instituttet anser dets markedsrisici for værende høje. Således forventes uddybende redegørelse for:

- Renterisiko: Dette kan f.eks. være en opgørelse over renterisikoen med beskrivelse af, hvor den væsentlige renterisiko kan opstå, og hvordan instituttet påtænker at agere i en situation, hvor instituttet er særligt eksponeret over for renteændringer. Endvidere skal instituttet særligt overveje, om bankens renterisici er koncentreret på udstedere eller i varighedszone.
- Aktierisiko: Dette kan f.eks. være en opgørelse over aktiebeholdningen opdelt i egne aktier, sektoraktier og andre aktier med beskrivelse af, hvor den væsentlige aktierisiko er. Endvidere bør instituttet særligt overveje, om der er koncentrationer i aktiebeholdningen, herunder på enkelt-aktier eller i bestemte brancher og/eller geografiske områder, og hvad instituttet påtænker at foretage sig i en situation med markante fald på aktiemarkedene.
- Valutarisiko eller valutaposition: Dette kan f.eks. være en opgørelse over valutabeholdningen med en angivelse af, hvor instituttet er udsat for en højere risiko som følge af volatilitet i den pågældende valuta. Instituttet bør særligt overveje, om der er koncentrationer på få valutaer, herunder valutaer som ikke er euro, og hvad instituttet påtænker at foretage sig i en situation med markante fald på valutamarkedene.

7. Likviditetsrisici

Ved vurdering af likviditetsrisici skal institutterne være opmærksomme på, at der både skal vurderes på niveauet for likviditet og funding samt risikostyring heraf i en selvstændig risikovurderingsrapport om likviditet, jf. vejledning om opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici for kreditinstitutter.

Instituttet bør derudover i solvensbehovsopgørelsen vurdere, om der er afsat tilstrækkeligt kapital i søjle 1 til at dække likviditetsrisici. Hvis der ikke er afsat tilstrækkeligt kapital i søjle 1, skal instituttet overveje i hvilket omfang, der skal afsættes kapital som følge af likviditetsrisici, og om instituttets interne kontroller, procedurer og forretningsgange mv. på likviditetsområdet er passende i forhold til instituttets solvens- behov, jf. punkt 83 i bilag 1.

7.1 Definition

Afsættelse af kapital til likviditetsrisici i solvensbehovet kan særligt være relevant for institutter med et stort indlånsunderskud. En forøgelse af solvensbehovet sikrer ikke i sig selv instituttet mod likviditetsrisici. Instituttets likviditetsstyring, stresstests og beredskabsplan for fremskaffelse af likviditet er de centrale elementer, og det er alene meromkostningen ved fremskaffelse af likviditet, dvs. fundingomkostninger, som skal indregnes i solvensbehovet under risikoområdet »likviditetsrisici«. Instituttet bør tillige vurdere, hvorvidt den tilstrækkelige likviditetsstyring og -kontrol er til stede, og om der bør ske et tillæg i solvensbehovet under operationelle risici. Instituttet kan læse nærmere i vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter.

7.2 Forhold der skal tages i betragtning

Et kreditinstitut må påregne en meromkostning ved fremskaffelse af likviditet i stressede situationer. Særligt pengeinstitutter, der er afhængige af markedsfunding, obligationsudstedelse eller indlån fra professionelle aktører, kan blive udsat for sådanne meromkostninger ved fremskaffelse af funding.

Instituttet kan tage udgangspunkt i egne stresstests for likviditeten på en 1-årig horisont. Instituttet bør beregne den meromkostning, der følger af, at stress-scenariet realiseres. Denne meromkostning afsættes som et tillæg i solvensbehovet. Som minimum forventer Finanstilsynet, at der anvendes et stød på 250

basispunkter i forhold til Cibor 3 på den markedsfunding, der skal refinansieres, beregnet af funding fra professionelle aktører - f.eks. pensionskasser, forsikringsselskaber og kreditinstitutter - og udstedte obligationer med en restløbetid på under 1 år.

Kreditinstitutter kan undlade tillæg, hvis instituttet - via stresstest - kan dokumentere, at det kan undvære likviditeten fra professionelle aktører, eller instituttet kan benytte andre og billigere fundingmuligheder.

8. Operationelle risici

8.1 Definition

Ved operationel risiko forstås risikoen for økonomiske tab som følge af u hensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige eller systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, inklusive retlige risici. Instituttet skal overveje, om der er afsat tilstrækkelig kapital af til at dække operationelle risici, jf. punkt. 84 i bilag 1.

8.2 Forhold der skal tages i betragtning

Finanstilsynet forventer, at instituttet gennemgår nedenstående liste i sin vurdering af, hvorvidt der er behov for et tillæg i solvensbehovet som følge af særlige risici, der ikke vurderes at være tilstrækkeligt dækket af søjle 1. Instituttet bør i dokumentationen (ICAAP) redegøre for de vurderinger, som gennemgangen af nedenstående forhold mv. afstedkommer. Endvidere skal reglerne for virksomhedsstyring i f.eks. § 71 i lov om finansiell virksomhed, overholdes selvstændigt. Er dette ikke tilfældet, vil instituttet i givet fald skulle afsætte kapital, indtil forholdene er bragt på plads.

Instituttet bør forholde sig til, om opbygningen af organisationen kan medføre operationelle risici såsom:

- Om eventuelt manglende funktionsadskillelse mellem udførelse af opgaver (f.eks. handel, bogføring, afvikling af værdipapirhandler) og kontrol af samme kan medføre risiko for tab.
- Risikoen for it-nedbrud samt konsekvensen af et sådant nedbrud, herunder bør instituttet vurdere konsekvensen af, at outsourcete it-funktioner heller ikke kan udføres.
- Komplexiteten af instituttets systemer og forretninger; instituttet bør herunder tage højde for nye forretningsområder og konsekvenserne heraf.
- Personalets kompetencer og erfaring; er der eksempelvis stor udskiftning i personalet, må det alt andet lige forventes at øge risikoen for fejl, der kan føre til økonomiske tab for instituttet.
- Performancebaserede kompensationssystemer kan udgøre en risiko for, at personalet foretager handlinger, som påfører instituttet en højere risiko, end instituttets fastsatte limits på eksempelvis markedsområdet, hvilket øger risikoen for tab samt størrelsen heraf.
- Utilstrækkelige eller manglende forretningsgange på centrale områder.
- Omfanget af manuelle rutiner, da dette alt andet lige øger risikoen for fejl.

Instituttet bør særligt tage hensyn til en forøgelse af de operationelle risici i forbindelse med f.eks.:

- Ændringer i forretningsmodellen
- Organisationsændringer.
- Ibrugtagning af nye it-systemer, herunder ændringer i outsourcing af it-drift.
- Anvendelse af nye finansielle produkter og tjenesteydelser.
- Markedsføring af nye finansielle tjenesteydelser.

Vurderer instituttet, at ovenstående punkter ikke er tilstrækkeligt indarbejdet i organisationen, kan dette afstedkomme et tillæg til solvensbehovet.

9. Gearing

9.1 Definition

Gearing og gearingsgraden beregnes som et kapitalmål (kernekapital) sat i forhold til et mål for instituttets samlede eksponeringsværdi (uvægtet). De nærmere beregningsanvisninger følger af artikel 429 og 430 i CRR¹⁵⁾.

9.2 Forhold der skal tages i betragtning

En høj gearing medfører, at et institut er udsat for risici knyttet til pludseligt ændrede markedsforhold og overdrevne prisfald på aktiver med deraf følgende tab for instituttet. En høj gearing kan i sig selv forstærke sådanne markedsforhold, hvis flere institutter samtidig har behov for at nedbringe en høj gearing. En høj gearing kan også indikere en sårbarhed over for undervurdering af risici i institutter med lave risikovægte, idet risikovægte og tab i sådanne tilfælde kan stige betydeligt. Tilstedeværelsen af disse risici kan endvidere forstærke tab af tillid hos kunder og investorer ved en negativ økonomisk udvikling og derved hindre instituttets adgang til kapital og likviditet. Instituttet skal håndtere disse risici ved at styre instituttets gearing og undgå overdreven gearing.

Instituttet skal forholde sig til den aktuelle gearing. Som led heri bør instituttet vurdere og redegøre for, om den aktuelle gearing er for høj, herunder også i forhold til sammenlignelige institutter. Det indebærer, at den aktuelle gearing sammenholdes med en af instituttets bestyrelse fastsat individuel tærskel for en passende gearing, der er fastsat i forhold til instituttets forretningsmodel.

Instituttets ICAAP bør indeholde en redegørelse for udviklingen i gearingen i det forløbne år og forklare denne, herunder i hvilket omfang udviklingen var en del af instituttets strategi.

Instituttet bør ud over at forholde sig til det aktuelle niveau for gearingsgraden også forholde sig til gearingsrisici forbundet med instituttets planer og strategi for f.eks. vækst, tilkøb m.v. Instituttet bør endvidere vurdere risikoen for overdreven gearing på et kvalitativt niveau med afsæt i instituttets forretningsmodel m.v.

Er den aktuelle gearing for høj og eksempelvis højere end en individuelt vurderet tærskel for en passende gearing, skal instituttet vurdere, hvordan der skal reageres med henblik på at nedbringe gearingen. Instituttet bør endvidere vurdere behovet for at øge kernekapitalniveauet, hvis ikke gearingen nedbringes på anden vis.

Det følger af punkt. 85 i bilag 1 til bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov, at: *"Virksomheden skal ved håndtering af risiko for overdreven gearing udvise forsigtighed ved at tage behørigt hensyn til potentiel forøgelse af risikoen for overdreven gearing som følge af en formindskelse af virksomhedens kapitalgrundlag forårsaget af forventede eller realiserede tab afhængigt af de gældende regnskabsregler. Med henblik herpå skal virksomheden være i stand til at modstå en række forskellige stresspåvirkninger i forbindelse med risikoen for overdreven gearing."*

Med afsæt i den aktuelle gearing skal instituttet identificere og vurdere stresspåvirkninger, der kan medføre en højere gearing. I vurderingen skal indgå, i hvilket omfang instituttet ved at reagere kan modgå risikoen for overdreven gearing. Er den stressede gearing for høj og eksempelvis højere end en individuelt vurderet tærskel for en passende gearing, skal instituttet vurdere om og hvordan, der skal reageres med henblik på at nedbringe gearingen.

Finanstilsynets tilgang til en vurdering af instituttets gearingsrisiko vil tage afsæt i, at instituttet skal operere inden for og overholde en passende gearing, der vil være afstemt med instituttets forretningsmodel. Finanstilsynet kan baseret på en konkret og institutspecifik vurdering fastsætte et solvenskrav med henblik på at mindske instituttets gearing, jf. § 124, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed.

Vejledning om proportionalitet vedrørende forhold, som relaterer sig til risikoen for overdreven gearing konkretiserer hvilke institutter, der i udgangspunktet forventes at forholde sig til gearingsrisiko i ICAAP'en og foretage stresstest af gearingsrisiko i overensstemmelse med ovenstående.

- SIFI institutter bør forholde sig til gearingsrisiko i ICAAP'en og foretage stresstest af gearingsrisiko.
- Ikke-SIFI institutter med en gearingsgrad under 7 pct. bør forholde sig til gearingsrisiko i ICAAP'en.
 - Gruppe 2 institutter med en gearingsgrad under 7 pct. bør også foretage stresstest af gearingsrisiko.
 - Gruppe 3 institutter med en gearingsgrad under 7 pct. forventes ikke at foretage stresstest af gearingsrisiko.
 - Gruppe 4 institutter med en gearingsgrad under 7 pct. kan se bort fra at forholde sig til gearingsrisiko i ICAAP'en og foretage stresstest af gearingsrisiko.
- Ikke-SIFI institutter med en gearingsgrad på 7 pct. eller derover kan se bort fra at forholde sig til gearingsrisiko i ICAAP'en og foretage stresstest af gearingsrisiko.

10. Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter

I vurderingen af instituttets tilstrækkelige kapitalgrundlag skal indgå en vurdering af den kapital, instituttet har til rådighed, herunder evt. løbetid, jf. punkt 15 i bilag 1 til bekendtgørelse om risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov.

Senest et år før et kapitalinstrument forfalder eller på anden måde ikke længere kan medregnes i kapitalgrundlaget (regulatorisk forfald), bør instituttet under hensynet til forsigtighed vurdere behovet for at foretage tillæg til solvensbehovet, hvis der er risiko for, at instituttet vil have udfordringer med at erstatte det pågældende kapitalinstrument med et nyt kapitalinstrument af samme eller højere kvalitet. Hvis det vurderes, at instituttet ikke vil have udfordringer med at tiltrække investorer til ny kapital, og risikoen derfor ikke er til stede, bør instituttet ikke foretage tillæg.

Almindeligvis vil et kreditinstitut som led i sin kapitalstyring være i løbende dialog med potentielle investorer for at vedligeholde kontakten og for at kunne vurdere mulighederne for at udstede ny kapital. Gennem denne dialog kan instituttet få kendskab til udfordringer i relation til at udstede ny kapital. Det kan for eksempel være, at der henset til instituttets aktuelle økonomiske situation er risiko for, at investorerne ikke vil medvirke til en ny udstedelse. Det må forventes, at dialogen med investorer intensiveres op mod tidspunktet for ønsket om ny udstedelse.

Regulatorisk forfald vil typisk skyldes enten kontraktligt forfald eller nedtrapning af overgangsordninger i CRR, men også andre forhold kan være årsag til regulatorisk forfald, f.eks. ved vedtægtsændringer,

der betyder, at instrumentet ikke længere lever op til betingelserne i CRR til medregning som kapitalinstrument. I alle tilfælde bør instituttet ud fra ovenstående forsigtighedsbetragtning foretage den nævnte vurdering af mulighederne for at udstede kapital til erstatning.

Instituttet kan have overskydende hybrid eller supplerende kapital, der ikke kan anvendes til dækning af kapitalkrav, da den maksimale anvendelse af de to typer kapital allerede er dækket af anden kapital. Forfald af overskydende hybrid eller supplerende kapital, der ikke påvirker instituttets overdækning målt som overskydende egentlig kernekapital, når alle kapitalkrav er opfyldt, medfører ikke solvenstillæg.

Tillægget bør have en størrelse, der mindst svarer til virkningen på instituttets overdækning i forhold til kapitalkravene inden for det kommende år. Eksempelvis nedtrappes den kapitalmæssige værdi af supplerende kapital med forfald lineært over de sidste fem år før forfaldsdatoen, jf. artikel 64 i CRR. Det vil sige, at instituttet kun kan medregne 80 pct. af instrumentet i kapitalgrundlaget på tidspunktet 4 år før forfald. Hvis instituttet vurderer, at der er risiko for, at der ikke kan findes nye investorer for den del (de 20 pct.), der nedtrappes i det kommende år, bør instituttet foretage tillæg i solvensbehovet herfor (for den kommende nedtrapning inden for 12 mdr.).

11. Særligt for IRB-institutter

11.1 Modelusikkerhed

Kreditinstitutter, der er godkendt til at anvende en IRB-metode til opgørelse af kreditrisikoen, skal vurdere, hvorvidt den usikkerhed, der er forbundet med de anvendte modeller, bør adresseres i opgørelsen af solvensbehovet. Dette f.eks. henset til, at mangler i det datagrundlag, som modellerne er baseret på, giver en forøget usikkerhed. Der kan endvidere være usikkerhed om modellernes fremadrettede konjunktoregenskaber. Typisk vil dette allerede i et vist omfang være adresseret i søjle 1. IRB-institutter skal derfor i vurderingen tage stilling til, i hvilket omfang der skal afsættes yderligere kapital til dækning af denne modelusikkerhed.

11.2 Stresstest

IRB-institutter skal, jf. punkt 38 - 40 i bilag 1 til bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov, løbende foretage stress test, der er relevante for instituttet. Finanstilsynet forventer, at IRB-institutterne som minimum årligt gennemfører stresstests på baggrund af makroøkonomiske scenarier fastsat af Finanstilsynet. Scenarierne omfatter et basisscenario (det mest sandsynlige forløb) samt hårdere recessionsscenarier, som vil supplere stresstests på basis af milde recessionsscenarier samt kreditinstituttets egne fremadrettede scenarier.

Scenarierne vil beskrive udviklingen i relevante makroøkonomiske nøgletal på 2-3 års sigt samt andre relevante faktorer. De fastsatte scenarier vil blive offentliggjort på Finanstilsynets hjemmeside med tilhørende vejledning til udførelse af makro stresstesten samt indberetning af resultaterne.

Bestyrelse og direktion forventes i forlængelse heraf at tage stilling til, hvor meget yderligere kapital, der på baggrund af de gennemførte stresstests er behov for at afsætte for at fastholde en hensigtsmæssig kapitaloverdækning, eller i øvrigt imødegå de risici, der afdækkes i stresstestene. Institutterne bør tage hensyn til den i forvejen afsatte kapital på især kreditområdet på kunder med finansielle problemer etc.

Resultatark med beregningsresultater indsendes særskilt til Finanstilsynet sammen med en dokumentation af metoder og antagelser, jf. vejledningen til udførelse og indberetning af makro stresstest. De væsentligste resultater inddrages i instituttets solvensbehovsdokumentation, medmindre andet er aftalt med Finanstilsynet.

Kravet om at gennemføre stresstests gælder som udgangspunkt for kreditinstitutter, der er godkendt til at anvende IRB for kreditrisiko, men Finanstilsynet kan justere kredsen af institutter, der skal gennemføre og indberette stresstests, på baggrund af de fastsatte scenarier.

Endelig kan det være relevant for kreditinstitutter uden for kredsen selv at foretage stresstest af instituttet i de fastsatte scenarier med henblik på at vurdere behovet for at afsætte yderligere kapital.

11.3 Reverse stresstest

Som en særskilt øvelse bør IRB-institutter foretage reverse stresstest¹⁶⁾.

I reverse stresstesten er det hensigten, at IRB-instituttet identificerer alle væsentlige risici, der kan udmønte sig ugunstigt for instituttet. Det være sig kreditrisici, markedsrisici, operationelle risici eller indtjeningsrisici, der udløser et stresset tab under relevante begivenheder eller ændringer i fremtidige økonomiske vilkår. Eksempler herpå kan være begivenheder med markant påvirkning af kapitalmarkedet eller boligmarkedet og makroøkonomiske forhold som f.eks. afledte effekter af statsgældskriser, fastlåste fun- dingmarkeder etc. I den forbindelse skal instituttet være særligt opmærksom på begivenheder, der kan ud- løse væsentlige tab på flere forskellige risikoområder.

Formålet med en reverse stresstest er, at instituttet får et endnu bedre fokus på egne helt centrale risici, og derfor skal de valgte begivenheder eller økonomiske vilkår være så hårde, at instituttet bringes i en stresset situation. Af dokumentationen af solvensbehovet skal der som minimum blot være kvalitative overve- jelser af de valgte begivenheder eller økonomiske vilkår og en kort beskrivelse af konsekvenserne for in- stituttet f.eks. i form af tab og kapital- og likviditetspåvirkning. En god dokumentation vil derudover indeholde overvejelser om management actions og risikostyring.

Som et vigtigt delelement i reverse stresstesten forventes IRB-instituttet at undersøge potentielle ugunstige effekter for sine krediteksponeringer og instituttets evne til at modstå tab. Dette består i at identificere mulige begivenheder eller ændringer i fremtidige økonomiske vilkår, som kan have ugunstige effekter på IRB-instituttets krediteksponeringer. Resultatet udtrykkes som tabskapaciteten defineret som det tab, som instituttet kan tåle, før den kapitalmæssige overdækning - målt i forhold til solvensbehovet - elimine- res. Tabskapaciteten på mindst 2 års sigt skal beregnes. Resultatet skal fremgå af solvensbehovsdokumen- tationen.

Derudover skal instituttet som minimum kvalitativt overveje i dokumentationen af solvensbehovet, hvor- dan et sådant stresset tab kan blive udløst. Det kan eksempelvis være overvejelser om, hvilke brancher og

geografiske områder instituttet er eksponeret i, hvor store tab instituttet kan tåle heri, samt hvad der kan udløse et sådant tab.

Bestyrelse og direktion forventes at tage stilling til, hvorvidt det opgjorte solvensbehov retvisende afspejler tabskapaciteten og de øvrige centrale risici, som instituttet har identificeret via reverse stresstest.

12. Særlige forhold om følsomhedsanalyser

12.1 Realkreditinstitutter - følsomhedsmatrix for låntageres renterisiko

Instituttet skal specifikt forholde sig til den forøgede risiko, der er forbundet med den del af udlånsporteføljen, hvor låntager er udsat for en renterisiko, der kan påføre instituttet en øget kreditrisiko.

Instituttet bør udføre en todimensionel følsomhedsanalyse (følsomhedsmatrix), hvor akkumulerede nedskrivninger (i 1.000 kr.) opgøres ved rentestigninger på hhv. 200 basispunkter, 400 basispunkter og 500 basispunkter og på samme tidspunkt ved ejendomsprisfald på hhv. 10 pct., 20 pct. og 30 pct. i forhold til den del af udlånsporteføljen, som har rentetilpasning (dvs. variabelt forrentede lån) og under hensyntagen til de aktuelle lånevilkår, herunder afdragsfrihed.

Instituttet bør beregne to matricer: En for privatsegmentet og en for erhvervssegmentet. Privatsegmentet består af ejerboliger og fritidshuse. Erhvervssegmentet består af de resterende ejendoms kategorier.

Realkreditinstitutter, der har datterselskaber, bør som udgangspunkt beregne matricerne på to niveauer - for instituttet solo og for (del)koncernen bestående af realkreditinstituttet og dets datterselskaber.

I opgørelsen kan følgende skabelon anvendes:

Private / Erhverv		Rentestigning i basispunkter			
		0 bp.	200 bp.	400 bp.	500 bp.
Ejendomsprisfald i procent	0 pct.				
	10 pct.				
	20 pct.				
	30 pct.				

Følgende rammer udgør en teknisk minimumstandard for beregningen af følsomhedsmatricen:

1. Nedskrivninger: Instituttet beregner akkumulerede nedskrivninger i de respektive matrixkombinationer. Referencepunktet i matricen (dvs. det første felt i matricen)

svarer til de akkumulerede nedskrivninger på opgørelsestidspunktet for det relevante segment.

2. Segmentfordelt beregning: Særskilt beregning for hvert segment. Segmentresultatet må ikke afhænge af et andet segmentresultat. For eksempel må matricen for privatsegmentet ikke være en andel af matricen for erhvervssegmentet.
3. Opgørelsestidspunkt: Der skal anvendes samme opgørelsestidspunkt som i solvensbehovsberegningen, medmindre andet er aftalt med Finanstilsynet.
4. Udgangspunkt: Følsomhedsmatricen tager udgangspunkt i de karakteristika for ejendomsprisen og renteniveauet, der gør sig gældende på opgørelsestidspunktet. Institutet skal dog være opmærksomt på, at:
 - ejendomsprisen og renteniveauet skal modsvare den samme definition/afgrænsning, som har ligget til grund i en eventuel regressionsmodel, eller
 - ejendomsprisen og renteniveauet skal tage afsæt i de gældende niveauer på opgørelsestidspunktet.

Instituttet bør vurdere følsomhedsmatricen i forbindelse med opgørelse af solvensbehovet, men uden at beregningen automatisk medfører krav om kapitaldækning.

Følsomhedsanalysen skal dokumenteres, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen. Udgiftsførte nedskrivninger skal indberettes for det enkelte segment (i 1.000 kr.) for den relevante regnskabsperiode. Dette bør følge af instituttets solvensbehovsdokumentation (ICAAP).

12.2 Store pengeinstitutter - følsomhedsmatrix for låntageres renterisiko

Institutter, der er klassificeret som gruppe 1-institut, skal specifikt forholde sig til den forøgede risiko, der er forbundet med den del af udlånsporteføljen, hvor låntager er udsat for en renterisiko, der kan påføre instituttet en øget kreditrisiko.

Instituttet bør udføre en todimensionel følsomhedsanalyse (følsomhedsmatrix), hvor akkumulerede nedskrivninger (i 1.000 kr.) opgøres ved rentestigninger på hhv. 200 basispunkter, 400 basispunkter og 500 basispunkter og på samme tidspunkt ved fald i sikkerhedsværdierne på hhv. 10 pct., 20 pct. og 30 pct.

Alle udlån med en variabel rente skal indgå i analysen, uanset om der er bagvedliggende sikkerheder eller ej. Udlån til offentlige myndigheder indgår ikke i analysen.

Instituttet bør beregne to matricer: En for privatsegmentet og en for erhvervssegmentet.

Pengeinstitutter, der har datterselskaber, bør som udgangspunkt beregne matricerne på to niveauer - for instituttet solo og for (del)koncernen bestående af pengeinstituttet og dets datterselskaber.

I opgørelsen skal følgende skabelon anvendes:

Private / Erhverv		Rentestigning i basispunkter			
		0 bp.	200 bp.	400 bp.	500 bp.
Fald i sikkerhedsværdier i procent	0 pct.				
	10 pct.				
	20 pct.				
	30 pct.				

Følgende rammer udgør en teknisk minimumstandard for beregningen af følsomhedsmatricen:

1. Nedskrivninger: Instituttet beregner akkumulerede nedskrivninger i de respektive matrixkombinationer. Referencepunktet i matricen (dvs. det første felt i matricen) svarer til de akkumulerede nedskrivninger på opgørelsestidspunktet for det relevante segment.
2. Segmentfordelt beregning: Særskilt beregning for hvert segment. Segmentresultatet må ikke afhænge af et andet segmentresultat. For eksempel må matricen for privatsegmentet ikke være en andel af matricen for erhvervssegmentet.
3. Opgørelsestidspunkt: Der skal anvendes samme opgørelsestidspunkt som i solvensbehovsberegningen, medmindre andet er aftalt med Finanstilsynet.
4. Udgangspunkt: Følsomhedsmatricen tager udgangspunkt i de karakteristika for sikkerhedsværdierne og renteniveauet, der gør sig gældende på opgørelsestidspunktet. Instituttet skal dog være opmærksomt på, at:
 - sikkerhedsværdien og renteniveauet skal modsvare den samme definition/afgrænsning, som har ligget til grund i en eventuel regressionsmodel, eller
 - sikkerhedsværdien og renteniveauet skal tage afsæt i de gældende niveauer på opgørelsestidspunktet.

Instituttet bør vurdere følsomhedsmatricen i forbindelse med opgørelse af solvensbehovet, men uden at beregningen automatisk medfører krav om kapitaldækning.

Analysen skal dokumenteres, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger. Dette bør ske i solvensbehovsdokumentationen (ICAAP).

12.3 Institutter, der udsteder særligt dækkede obligationer (SDO'er) og særligt dækkede realkreditobligationer (SDRO'er)

Ved SDO/SDRO-udstedelse skal instituttet løbende overvåge, om belåningsgrænserne er overholdt. I de tilfælde, hvor grænserne er overskredet, skal instituttet stille supplerende sikkerhed.

Et institut, der udsteder SDO/SDRO, bør forholde sig til de risici, som krav om supplerende sikkerhedsstillelse medfører. Instituttet bør forholde sig til den likviditetsrisiko, der opstår, hvis det SDO/SDRO-udstedende institut er tvunget til at optage kapital (evt. gennem udstedelse af JCB) for at overholde kravet om supplerende sikkerhed. Instituttet bør ligeledes forholde sig til den indtjeningsrisiko, som et øget krav om supplerende sikkerhed medfører.

Behovet for yderligere supplerende sikkerhedsstillelse ved ejendomsprisfald			
Ejendomskategori	- 5 pct.	- 10 pct.	- 20 pct.
Ejerboliger			
Fritidshuse			
Støttet byggeri til beboelse			
Andelsboliger			
Private beboelsesejendomme til udlejning			
Industri- og håndværksejendomme			
Kontor- og forretningsejendomme			
Landbrugsejendomme			
Ejendomme til sociale, kulturelle og undervisnings- mæssige formål			
Andre ejendomme			
I alt			

Finanstilsynet forventer, at instituttet i den forbindelse udfører en følsomhedsanalyse i ovenstående tabel, som belyser behovet for yderligere supplerende sikkerhedsstillelse ved ejendomsprisfald på hhv. 5, 10 og 20 pct. i forhold til den seneste foretagne værdiansættelse, jf. § 30 i bekendtgørelse om værdiansættelse af pant og lån i fast ejendom, som stilles til sikkerhed for udstedelse af særligt dækkende realkreditobligationer og særligt dækkede obligationer. Instituttet bør være særlig opmærksomt ved væsentligt ændrede markedsforhold også indenfor forskellige ejendoms kategorier og/eller geografiske områder.

Følsomhedsanalysen skal dokumenteres, herunder en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen. Dette bør ske i dokumentationen af solvensbehovet (ICAAP).

13. Dokumentationskrav for solvensbehovsopgørelsen

Bestyrelsen skal godkende opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehovet, jf. bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov, bilag 1, punkt 7 og 31 a). Godkendelsen skal fremgå af bestyrelsens forhandlingsprotokol, og protokollen skal give et retvisende billede af bestyrelsens drøftelser og rejste spørgsmål.

Af bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov, bilag 1, punkt 30-32, fremgår krav vedrørende skriftlig dokumentation af opgørelsen af solvensbehovet. Herudover skal følgende forhold fremgå af dokumentationen:

Generelt:

- Beregningsmetoder og talmæssige forudsætninger skal både dokumenteres og begrundes for alle væsentlige risikoområder, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger i udregning af det enkelte tillæg.
- Virksomheden forventes i videst muligt omfang at reflektere over de enkelte tillæg i dokumentationen.
- Skønsmæssige vurderinger skal dokumenteres i videst muligt omfang. Instituttet bør være særlig opmærksomt på grundlaget for skønnet, og hvilken sikkerhed der er for, at skønnet er forsigtigt.
- Specifikation af årsagerne til forskelle mellem det individuelle solvensbehov og eventuelle kapitalmål-sætninger eller lignende.
- Instituttets beredskabsplaner for fremskaffelse af kapital og likviditet skal være vedlagt dokumentationen af solvensbehovet, jf. punkt 31, stk. a i bilag 1.
- Instituttets kreditpolitik skal være vedlagt dokumentationen af solvensbehovet. Af kreditpolitikken bør det fremgå, hvornår politikken senest er opdateret, og eventuelle ændringer siden seneste fremsendelse bør fremgå tydeligt af kreditpolitikken.

Særligt for store institutter og IRB-institutter:

- Realkreditinstitutter skal dokumentere følsomhedsanalysen af rentetilpasningslån, jf. afsnit 11.1, herunder en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen.
- For institutter, der udsteder SDO eller SDRO, ved følsomhedsanalyse af supplerende sikkerheder, jf. afsnit 10.3. Følsomhedsanalysen skal dokumenteres, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen.
- For pengeinstitutter ved følsomhedsmatrix for låntagers renterisiko, jf. afsnit 10.2. Følsomhedsanalysen skal dokumenteres, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen.
- Stresstest i forhold til det af Finanstilsynet opstillede scenarie, jf. afsnit 9.2, skal dokumenteres. Dokumentation bør indeholde forklaring af metode og antagelser. Resultaterne dokumenteres i et resultatark, som findes på Finanstilsynets hjemmeside.
- For IRB-institutter og andre institutter, der udfører reverse stresstest, bør en forklaring til tabskapaciteten og kvalitative overvejelser om, hvad der skal til for at udløse et sådant stresset tab, fremgå i dokumentationen af solvensbehovet, jf. afsnit 10.3.

14. Dokumentationskrav for generelle oplysninger om instituttet

14.1 Hoveddokument og bilagsmateriale

Foruden ovenstående dokumentation forventer Finanstilsynet, at instituttet i sin solvensbehovsopgørelse også inkluderer en række generelle oplysninger om instituttets forhold. Rammerne herfor tager afsæt i EBA's retningslinjer¹⁷⁾ på området og adresserer oplysninger, der ikke allerede oplyses på anden vis.

De danske SIFI institutter forventes at følge EBA's retningslinjer fuldt ud. Alle øvrige institutter kan følge nedenstående udmøntning af rammerne for ikke SIFI-institutter.

ICAAP'en forventes at bestå af et hoveddokument samt en række bilag. Hoveddokumentet bør indeholde en læsevejledning i form af en indholdsfortegnelse og en bilagsoversigt. Oversigten bør også henvise til anden relevant dokumentation, som allerede er tilgængeligt for Finanstilsynet. Hvis der er sket væsentlige ændringer i et dokument, bør dette ligeledes oplyses i læsevejledningen.

Hoveddokumentet bør i korte og overordnede vendinger beskrive instituttets forretningsmodel samt de emner, der er dækket i nedenstående afsnit 14.2. Beskrivelserne behøver ikke at indeholde fulde opgørelser og vurderinger, såfremt instituttet kan henvise til konkrete bilag, som dokumentation herfor. Det bør tydeligt fremgå af det indsendte materiale, hvor de relevante oplysninger kan findes.

14.2 Områder som bør indgå i instituttets dokumentation

14.2.1 Opsummering af instituttets samlede vurdering

Hoveddokumentet forventes at indeholde en samlet vurdering af instituttets opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov, herunder en beskrivelse af instituttets væsentligste risikoområder og vurdering af instituttets overdækning. For hver af instituttets væsentligste risikoområder bør instituttet kort beskrive, hvordan risikoen er håndteret og eventuelt afdækket i søjle 2. Eventuelle ændringer af instituttets afsatte kapitaltillæg bedes ligeledes kommenteret. Instituttet forventes også at beskrive sin nuværende kapitalposition og eventuelle ændringer over det seneste år. Er der sket, eller planlægges der ændringer i fx forretningsmodel, kapitalplanlægning mv., bør dette fremgå af opsummeringen. Ligeledes bør instituttet redegøre for eventuelle ændringer i ansvarsfordeling og beslutningsprocesser i forbindelse med risikopåtagelsen.

Til opsummeringen forventes instituttet endvidere at vedlægge:

- en oversigt over instituttets opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og individuelle solvensbehov fordelt på søjle 2-tillæg. Oversigten kan opstilles i tabelform og vise data fra de seneste tre år
- en oversigt over sammensætningen af kapitalgrundlaget fordelt på kapitaltyper
- en oversigt over instituttets kapitalplanlægning. Oversigten kan opstilles i tabelform eller på anden vis udtrykke forventningen til udviklingen i instituttets mest centrale nøgletal, herunder:
 - sammensætningen af kapitalgrundlaget opdelt efter kapitaltyper
 - den samlede risikoeksponering fordelt på kredit-, markeds- og operationel risiko
 - instituttets overholdelse af kapitalbufferne
 - fremskrivninger af andre relevante nøgletal for gruppe 2 institutter

- en oversigt over eventuelle ledelsesreaktioner for det seneste år, der har haft en væsentlig indvirkning på instituttets solvensbehov eller kapitalgrundlag.

14.2.2 Forretningsmodel og strategi

Instituttet forventes at forholde sig til:

- identifikationen af instituttets kerneforretningsområder, herunder markedsområder, produkter mv
- planlagte ændringer i forretningsmodellen og de underliggende aktiviteter
- hvilke dele af forretningsstrategien, der kræver særlig hensynstagen i opgørelsen af solvensbehovet, herunder hvilke dele af instituttets forretning, som er særlig risikofyldt

14.2.3 Organisering af solvensbehovsopgørelsen i instituttet

Instituttet forventes at forholde sig til instituttets interne organisering og rapportering for opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov, herunder med en beskrivelse af:

- den interne proces for opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag
- hvem der foretager den uafhængige vurdering
- hvordan den interne rapportering foregår
- hvem der er ansvarlig for udarbejdelse og kontrolforanstaltninger
- procedurer og forretningsgange for vurdering af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov.

14.2.4 Kapitalsituation og ændringer det seneste år

Instituttet forventes at forholde sig til følgende tre punkter:

- Eventuelt udstedte kapital- og gældsinstrumenter det seneste år, herunder udstedelse af egentlig kerne kapital, hybrid kapital, supplerende kapital og seniorgæld, hvor væsentlige oplysninger for de enkelte udstedelser desuden bør indgå. Med hensyn til væsentlige oplysninger for de enkelte udstedelser kan instituttet tage udgangspunkt i nedenstående tabel med eksempler for hybrid kapital og supplerende kapital.

Eksempler på væsentlige oplysninger om udstedelser det seneste år:

Instrument	Hovedstol	Løbetid	Evt. call	Rente	Baggrund	Investor
AT1	X mio. valuta	Dag/ Måned/år	Dag/ Måned/år	Fast/Variabel rente Oplysninger om kredit- spænd mv.	Instituttets formål med udstedelse	Evt- oplysninger om investorkreds
T2	x mio. valuta	Dag/ Måned/år	Dag/ Måned/år	Fast/Variabel rente	Instituttets formål med udstedelse	Evt. oplysninger om investorkreds

				Oplysninger om kredit- spænd mv.		
--	--	--	--	--	--	--

- Den nuværende kapitalsituation, herunder en vurdering af mulighederne og forholdene for at udstede kapital- og gældsinstrumenter, f.eks. om instituttet selv kan stå for at finde investorer (alternativt til at benytte investeringsbank) eller om instituttet vurderer mulighederne for at udstede som begrænset.
- Overvejelser og evt. konkrete planer om kommende udstedelser af kapital- og gældsinstrumenter. Det omfatter eksempelvis, om instituttet har løbende drøftelser med rådgivere om mulighed for udstedelser.

Ovenstående tre punkter vedrører også ikke-foranstillet seniorgæld (Senior Non-Preferred instrumenter), som kan opfylde krav til NEP-tillæg. Finanstilsynet har en forventning om, at institutterne forholder sig til ovenstående spørgsmål mht. ikke-foranstillet seniorgæld. Det kan enten ske i instituttets dokumentation for solvensbehovsopgørelsen eller instituttets dokumentation for opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici.

14.2.5 Stresstest

Institutter, som gør brug af stress test eller følsomhedsanalyser i opgørelsen af solvensbehovet, forventes endvidere at beskrive de antagelser og variabler, der ligger til grund for beregningerne.

Ved brug af stress test eller følsomhedsanalyser bør instituttet vedlægge følgende:

- Beskrivelse af anvendte scenarier eller følsomhedsanalyser og resultatet af scenarierne. Hvordan er f.eks. kapitaloverdækningen, overdækning til NEP-krav mv. efter et stressscenarie

Beskrivelse af de kvantitative resultater af stresstest eller følsomhedsanalyser, herunder f.eks. kapitaldækning og overdækning ift. NEP-krav mv. efter stressscenarier eller følsomhedsanalyse.

15. Tidligere vejledning bortfalder

Vejledning nr. 9981 af 13. oktober 2017 og nr. 10038 af 5. december 2018 om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter bortfalder.

Finanstilsynet, den 19. december 2018

NIKI SAABYE

/ Stina Hilm

- 1) Med overgangsordningen får instituttet mulighed for at beregne et tillæg til den egentlige kernekapital svarende til effekten ganget med en faktor, der nedtrappes i løbet af overgangsperioden på 5 år. Faktoren er på 0,95 i 2018, 0,85 i 2019, 0,70 i 2020, 0,50 i 2021 og 0,25 i 2022.
- 2) For en forklaring af forventede og uventede tab henvises til BIS: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework.
- 2) For en forklaring af forventede og uventede tab henvises til BIS: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework.
- 3) Den del af eksponeringen, som der er givet tillæg i solvensbehovet for, beregnet som eksemplet fra afsnit 5.1. I forhold til eksemplet på eksponeringen i afsnit 5.1 vil andelen, der er solvensreserveret (SR), udgøre 19 pct. ($114.000/(1.000.000-400.000)$). I en eksponering med god bonitet (dvs. uden tillæg efter afsnit 5.1) er SR 0 pct. SR skal beregnes for alle de 20 største eksponeringer.
- 4) Herunder brugen af et ensidet 99 pct. konfidensinterval, en ihændehaverperiode svarende til 10 dage, en effektiv observationsperiode på mindst et år, samt gennemførelse af backtest med henblik på at kontrollere nøjagtigheden af VaR-modellen. På baggrund af overskridelser konstateret via backtest fastsættes en plusfaktor, som forøger multiplikationsfaktorerne. Plusfaktoren antager værdier mellem 0 og 1. Der skal også tages højde for et forøget VaR-tal i stresssituationer (stresset VaR), hvor input i VaR-modellen er kalibreret efter historiske data fra en 12 måneders periode med signifikant finansiell stress, som er relevant for virksomhedens nuværende portefølje. Kapitalkravet beregnes som summen af VaR og stresset VaR
- 5) Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018 (Vejledning til regnskabsindberetning for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber mv)
- 6) EBA/GL/2018/02
- 7) Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018
- 8) CRD IV artikel 98 punkt 5
- 9) EBA/GL/2018/02
- 10) Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018
- 11) EBA/GL/2018/02
- 12) EBA/GL/2018/02
- 13) Aktier i anlægsbeholdningen, herunder sektoraktier, indgår ikke i vurderingen af et søjle 2 tillæg til dækning af aktierisiko, men indgår i vurderingen af et søjle 2 tillæg til dækning af kreditrisiko over for udsteder.
- 14) Stressniveauer kan fastsættes ud fra de ledende aktieindeks på de aktiemarkeder, hvor instituttet er eksponeret.
- 15) Er senest revideret ved EU-Kommissionens delegerede retsakt (EU) 2015/62 af 10. oktober om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 for så vidt angår gearingsgraden.
- 16) Jf. også EBA Guideline on Stress Testing (GL32).
- 17) Dokumentationskrav er givet i EBA's retningslinjer for ICAAP og ILAAP oplysninger, der indhentes til SREP-formål (EBA/GL/2016/10). Retningslinjerne er gældende for samtlige kreditinstitutter, men anlægger proportionalitetshensyn.

Bilag 1

Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov - bonitetskategorier

Ved en undersøgelse vil Finanstilsynet gennemgå et udvalg af pengeinstituttets faktiske udlån - krediteksponeringer - og på baggrund heraf vurdere instituttets kreditrisiko, der typisk udgør det væsentligste element i pengeinstituttets solvensbehov. Metoden tager udgangspunkt i en opdeling af de på undersøgelsen gennemgåede eksponeringer, som ser således ud:

Karakter	Beskrivelse
3	Kunder med utvivlsom god bonitet
2a	Kunder med normal bonitet
2b	Kunder med visse svaghedstegn
2c	Kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden indikation på kreditforringelse
1	Kunder med indikation på kreditforringelse, uagtet hvilket stadie eksponeringen er i

I bilag 7 til vejledning til regnskabsindberetning for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. er karaktererne yderligere beskrevet.

Som minimum gennemgås eksponeringer med bonitetskategori 2c og 1.

Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov - koncentrationsrisiko på brancher, jf. afsnit 5.3.2

Ved beregning af Herfindahl Hirschman-indekset (HHI) for brancher justeres for koncentration mod "finansiering og forsikring". Finansiering og forsikring vægtes kun 75 pct. i beregningen af HHI i kraft af, at branchen i høj grad pr. konstruktion er eksponeret mod alle de andre brancher, samtidigt med at denne branche er forholdsvis bred og dækker uforholdsmæssigt meget af sektorens samlede ekspone-ringsmasse. Finansiering og forsikring indgår dog med 100 pct. i opgørelsen af "I alt erhverv". Herfindahl Hirschman- indekset (HHI) opgøres i Finanstilsynets benchmark før nedskrivninger. Som proxy for et instituts brancheksponerings an-vender Finanstilsynet summen af udlån og garantier som angivet på skemaet KRGS fane UnSb.

Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	b1
Industri og råstofindvinding	b2
Energiforsyning	b3
Handel	b4
Transport, hoteller og restauranter	b5
Information og kommunikation	b6
0,75·(Finansiering og forsikring)	b7
Fast ejendom + Bygge og anlæg	b8
Øvrige erhverv	b9
I alt erhverv	Total

$$HHI = \max \left[\sum_{i=1}^8 \left(\frac{b_i}{Total} \right)^2, \frac{b_9}{Total} \right]$$

Øvrige erhverv (b9) er ikke en egentlig branche. Øvrige erhverv medtages derfor ikke i beregningen af HHI. For at undgå moral hazard, hvor et instituts branchekoncentration sænkes ved at placere eksponeringer som øvrige erhverv, justeres HHI for andelen øvrige erhverv. Da nogle eksponeringer rettelig hører til under øvrige erhverv, bliver justeringen kun bindende ved store koncentrationer i øvrige erhverv.

Stress til opgørelse af renterisiko udenfor handelsbeholdningen

Instituttet bør beregne de nødvendige stød ud fra de rentefølsomheder, som fremgår af EBA's retningslinjer for styring af renterisiko som følge af aktiviteter udenfor handelsbeholdningen.

De væsentligste valutaer er vist nedenfor.

	DKK	EUR	SEK	GBP	USD
Parallel	200	200	200	250	200
Kort rente	250	250	300	300	300
Lang rente	150	100	150	150	150

Anvender instituttet de samme varighedsbånd som i indberetningen af renterisiko til Finanstilsynet¹⁾, giver dette for danske og norske kroner anledning til følgende stress, målt i basispunkter.

Stressopgørelser for DKK og NOK - i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter på 3 pct. eller mere	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-159	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-150	188
3-6 måneder	±200	228	-228	-136	174
6-12 måneder	±200	2017	-207	-112	150
1-2 år	±200	172	-172	-70	109
2-3 år	±200	134	-134	-24	65
3-4 år	±200	104	-104	11	31
4-5 år	±200	81	-81	38	4
5-7 år	±200	56	-56	69	-25
7-10 år	±200	30	-30	99	-55
10-15 år	±200	11	-11	122	-77
15-20 år	±200	3	-3	131	-86
20+ år	±200	0	-0	134	89

Stressopgørelser for DKK - i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter under 3 pct.	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-159	197
1-3 måneder	±200	234	-234	-150	188
3-6 måneder	±200	228	-228	-136	174

6-12 måneder	±200	207	-207	-112	150
1-1,9 år	±200	174	-174	-72	112
1,9-2,8 år	±200	139	-139	-30	71
2,8-3,6 år	±200	112	-112	1	40
3,6-4,3 år	±200	93	-93	24	18
4,3-5,7 år	±200	72	-72	50	-7
5,7-7,3 år	±200	49	-49	76	-33
7,3-9,3 år	±200	31	-31	97,6	-54
9,3-10,6 år	±200	21	-21	110	-66
10,6-12,0 år	±200	15	-15	117	-72
12-20 år	±200	45	-5	130	-85
20+ år	±200	0	0	134	-89

Anvender instituttet de 19 varighedsbånd, der henvises til i EBA/GL/2018/02, giver det for danske og norske kroner anledning til følgende stress, målt i basispunkter.

Stressopgørelser for DKK og NOK - i basispunkter

Varighedsbånd i overensstemmelse med retningslinjerne	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
Overnight	±200	250	-250	-162	200
0-1 måneder	±200	247	-247	-159	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-150	188
3-6 måneder	±200	228	-228	-136	174
6-9 måneder	±200	214	-214	-119	158
9-12 måneder	±200	201	-201	-104	143
1-1,5 år	±200	183	-183	-83	122
1,5-2 år	±200	161	-161	-57	97
2-3 år	±200	134	-134	-24	65
3-4 år	±200	104	-104	11	31
4-5 år	±200	81	-81	38	4
5-6 år	±200	63	-63	60	-17
6-7 år	±200	49	-49	76	-33
7-8 år	±200	38	-38	89	-46
8-9 år	±200	30	-30	99	-55
9-10år	±200	23	-23	107	-63
10-15 år	±200	11	-11	122	-77
15-20 år	±200	3	-3	131	-86
20+ år	±200	0	0	134	-89

For EURO giver det ved anvendelsen af varighedsbåndene, der anvendes til indberetning af renterisiko til Finanstilsynet, anledning til følgende stress, målt i basispunkter:

Stressopgørelser for EURO - i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter på 3 pct. eller mere	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-160	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-152	189
3-6 måneder	±200	228	-228	-140	177
6-12 måneder	±200	207	-207	-119	156
1-2 år	±200	172	-172	-84	119
2-3 år	±200	134	-134	-45	79
3-4 år	±200	104	-104	-15	48
4-5 år	±200	81	-81	8	24
5-7 år	±200	56	-56	34	-2
7-10 år	±200	30	-30	60	-29
10-15 år	±200	11	-11	79	-49
15-20 år	±200	3	-3	87	-57
20+ år	±200	0	-0	90	-59

Varighedsbånd for kuponrenter under 3 pct.	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-160	197
1-3 måneder	±200	234	-234	-152	189
3-6 måneder	±200	228	-228	-140	177
6-12 måneder	±200	207	-207	-119	156
1 - 1,9 år	±200	174	-174	-86	121
1,9 - 2,8 år	±200	139	-139	-50	84
2,8 - 3,6 år	±200	112	-112	-23	57
3,6 - 4,3 år	±200	93	-93	-4	37
4,3 - 5,7 år	±200	72	-72	18	14
5,7 - 7,3 år	±200	49	-49	40	-9
7,3 - 9,3 år	±200	31	-31	58	-27
9,3 - 10,6 år	±200	21	-21	69	-38
10,6 - 12,0 år	±200	15	-15	75	-45
12 - 20 år	±200	45	-5	85	-55
20+ år	±200	0	0	90	-59

For EURO giver det ved anvendelsen af de 19 varighedsbåndene, der henvises til i EBA/GL/2018/02 anledning til følgende stress, målt i basispunkter:

Stressopgørelser for EURO - i basispunkter

Varighedsbånd i overensstemmelse med retningslinjerne	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
Overnight	±200	250	-250	-162	200
0-1 måneder	±200	247	-247	-160	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-152	189
3-6 måneder	±200	228	-228	-140	177
6-9 måneder	±200	214	-214	-126	162
9-12 måneder	±200	201	-201	-113	149
1-1,5 år	±200	183	-183	-95	130
1,5-2 år	±200	161	-161	-73	108
2-3 år	±200	134	-134	-45	79
3-4 år	±200	104	-104	-15	48
4-5 år	±200	81	-81	8	24
5-6 år	±200	63	-63	26	6
6-7 år	±200	49	-49	40	-9
7-8 år	±200	38	-38	51	-20
8-9 år	±200	30	-30	60	-29
9-10år	±200	23	-23	67	-36
10-15 år	±200	11	-11	79	-49
15-20 år	±200	3	-3	87	-57
20+ år	±200	0	0	90	-59

For SEK giver det ved anvendelsen af varighedsbåndene, der anvendes til indberetning af renterisiko til Finanstilsynet anledning²⁾ til følgende stress, målt i basispunkter:

Stressopgørelser for SEK - i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter på 3 pct. eller mere	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	297	-297	-192	237
1-3 måneder	±200	288	-288	-182	227
3-6 måneder	±200	273	-273	-165	210
6-12 måneder	±200	249	-249	-139	184
1-2 år	±200	206	-206	-92	137
2-3 år	±200	161	-161	-42	87
3-4 år	±200	125	-125	-3	48
4-5 år	±200	97	-97	28	17

5-7 år	±200	67	-67	61	-16
7-10 år	±200	36	-36	96	-51
10-15 år	±200	13	-13	121	-76
15-20 år	±200	4	-4	131	-86
20+ år	±200	1	1	134	-89

Varighedsbånd for kuponrenter under 3 pct.	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Renteftadning
0-1 måned	±200	297	-297	-192	237
1-3 måneder	±200	288	-288	-182	227
3-6 måneder	±200	273	-273	-165	210
6-12 måneder	±200	249	-249	-139	184
1 - 1,9 år	±200	209	-209	-95	140
1,9 - 2,8 år	±200	167	-167	-48	93
2,8-3,6 år	±200	135	-135	-13	58
3,6-4,3 år	±200	112	-112	12	33
4,3-5,7 år	±200	86	-86	40	5
5,7-7,3 år	±200	59	-59	70	-25
7,3-9,3 år	±200	38	-38	94	-49
9,3-10,6 år	±200	25	-25	108	-63
10,6-12,0 år	±200	18	-18	115	-70
12-20 år	±200	5	-5	129	-84
20+ år	±200	1	-1	134	-89

For SEK giver det ved anvendelsen af de 19 varighedsbåndene, der henvises til i EBA/GL/2018/02 anledning til følgende stress, målt i basispunkter:

Stressopgørelser for SEK - i basispunkter

Varighedsbånd i overensstemmelse med retningslinjerne	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Renteftadning
Overnight	±200	300	-300	-195	240
0-1 måneder	±200	297	-297	-192	237
1-3 måneder	±200	288	-288	-182	227
3-6 måneder	±200	273	-273	-165	210
6-9 måneder	±200	257	-257	-147	192
9-12 måneder	±200	241	-241	-130	175
1-1,5 år	±200	219	-219	-106	151
1,5-2 år	±200	194	-194	-78	123
2-3 år	±200	161	-161	-42	97

3-4 år	±200	125	-125	-3	48
4-5 år	±200	97	-97	28	17
5-6 år	±200	76	-76	52	-7
6-7 år	±200	59	-59	70	-25
7-8 år	±200	46	-46	84	-39
8-9 år	±200	36	-36	96	-51
9-10 år	±200	28	-28	104	-59
10-15 år	±200	13	-13	121	-76
15-20 år	±200	4	-4	131	-86
20+ år	±200	1	-1	134	-89

- 1) Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018
- 2) Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018